

Woodcraft

2/2009

časopis Ligy lesní moudrosti

léto

str. 4

str. 9

str. 16

str. 30

STALO SE STR. 2

co se událo v LLM

VELKÉ PRÁZDNINY STR. 6

ZA VELKOU LOUŽÍ

Václav Svoboda – Coral

FORT HARY STR. 9

Věra Hadravová

KDYŽ ZTRATILI JSME RYTMUS STR. 11

SVĚTA, ZTRATILI JSME SVĚT

Josef Sokol – Škarman

NEOBILNÉ MOUKY STR. 16

Vlastík Růžička

ZE STARÝCH VATER STR. 21

Kamila Lunerová

WIČANHPI STR. 23

Jan Bejček – Divous

JABLEČNÝ SALÁM STR. 25

Václav Svoboda – Kotlík

VODÁCKÁ HOLKA STR. 26

Interpret/autor: Samson & spol.

ZÁLESÁCKÝ ŽEBŘÍČEK STR. 27

A ZÁLESÁCKÁ KLADINKA

Vlastík Růžička

MOJE ŠERPA STR. 30

Radek Kronika

NEBUDE-LI PRŠET, NEZMOKNEM STR. 33

Věra Hadravová

LAPAČ ZLÝCH SNŮ STR. 36

(SNOVÉ KOLEČKO)

Kačka Bejčková – Divousová

Z TÁBOROVÝCH HER STR. 37

ZÁLESÁKŮ ČERNÁ POLE

Tomáš Macek – Netopýr

KOMIKS – IKTOMI STR. 39

Jan Merhaut – Mokrouš

Redakční rada

Šéfredaktorka

Kateřina Benešová – Wičanhpi

Obrazový redaktor

Tomáš Koubek – Okeya

Grafická úprava a DTP

Martin Svoboda

Jan Bejček – Divous
Pavel Spálený – Yučikala

Korektor

Vlastík Růžička

Autoři jsou vždy uvedeni kurzívou pod svým článkem.

Adresa redakce

Liga lesní moudrosti – Bizoní vítr,
Senovážné nám. 24, 116 47 Praha 1

casopis@woodcraft.cz
http://www.woodcraft.cz

Knihařské zpracování a tisk

Logik, s.r.o.

Distribuce

Balmax, s.r.o.

Převoz časopisů

Jaroslav Staněk

Přetiskování obsahu povoleno pouze s písemným souhlasem redakce nebo autora a s udáním pramene. Příspěvky redakce vrací jen na vyžádání autora.

Názory autorů článků nemusí souhlasit s názory redakce.

Cena výtisku 30 Kč plus poštovné.

Cena pro členy LLM v příspěvcích.

Ročník 20, číslo 2.
Navazuje na časopis *Bizoní vítr*.
Náklad 700 ks

ISSN 1210-5252.
MK ČR E 5455

Foto na titulní straně

xxxxxxxxxxxxxx
Tomáš Koubek – Okeya

Hau kóla.

S rozkvetlým jarem Vám přinášíme i trošku rozkvetlejší časopis. Má nový název, nový kabátek, vyšperkovaný design a obsah hodně podle Vaší objednávky. U příležitosti změny názvu časopisu nám náš milý lovec chyb Vlastík dohledal, jak v novodobé historii náš časopis vycházel. Něco tu nehraje. První ročník časopisu Bizoní vítr vyšel v roce 1990. V roce 1999 se ale „zopakoval“ ročník devátý a od toho roku je číslování ročníků o jednotku menší, než by mělo být. Časopis Woodcraft na Bizoní vítr přímo navazuje. A protože si vážíme dobrých kořenů naší historie, dopracovali jsme se tak k úžasnému zjištění! V novodobé historii Ligy lesní moudrosti začínáme DVACÁTÝ!!!! ročník vydávání ligového časopisu. Doufejme, že Vás bude těšit i v dalších desetiletích.

Wičanhpi

Katka Benešová – Wičanhpi
šéfredaktorka

Z kavárny Potrvá vás zdraví Martin, Wičanhpi a Okeya.

Stará Praha

Jako již tradičně bylo letos znovu možno změřit své znalosti Prahy při hře Stará Praha. Tento rok jsme pustili hráče do ulic a zákoutí Nového Města. Všechno to vypuklo na první jarní den ráno, kdy jsme se sešli na Karlově náměstí. V posledních letech si hru oblíbilo mnoho lidí z kmenů i mimo LLM, takže tentokrát se zúčastnilo celkem 75 odvážlivců rozdělených do 10 skupin.

Hráči si vyslechli pravidla hry, když přišlo první překvapení – historická mapa. Skutečně historická, ulice zde měly jiné zakřivení, chyběly popisky ulic a k tomu i budovy byly jiné. A někteří byli hodně zmatení, například Čiko, který hned při první pohledu do mapy zjistil, že nemá ani tušení, kde se nachází. Požádal proto o pomoc Poštoлку, která mu bez váhání a s jistotou ukázala na Václavské náměstí, přestože jsme se stáli na náměstí Karlově.

A o co vlastně šlo? Vše uvedl tajemný Faust, snažící se ukázat přeměnu lektvarů na zlato, ale dřív, než stačil přečíst tajemnou formuli, mu ji roztrhal a rozházel mezi jednotlivé postavy po celém Novém Městě čert, kterému se před mnoha

lety upsal. Naštěstí zrovna bylo kolem našich 10 skupinek, pro které nebyl žádný problém vydat se všechny postavy hledat a za splnění úkolů získat jednotlivé části formule pro Fausta. Cestou potkali Josefa Jungmanna, který je potrápil německo-českou hříčkou. O kus dál odpočíval hrobník, který si s nimi rád zahrál karty. U kostela vyčkával tajuplný kněz nabízející další dílek za uhodnutí správného kýble s pokladem. Kousek od Karlova náměstí byl Lokýtek, známý podvodník, měřící látku o trochu kratší, než ve skutečnosti je. Na naše hráče si však nepříšel a ti mu bez problému změřili podle lokte látku, kterou jim ukázal. Pak tu byly ještě tanečnice, které se snažily každého utancovat k smrti. A na závěr tu byly kytkoložky v Botanické zahradě, zkoušející hráče jak jinak než z kytíček.

Po vyhodnocení pořadí skupin se zjevil Faust, který společně s hráči vykouznil sice ne zlato, ale zato mnohem chutnější perníkové buchty pro všechny. A kdo to vyhrál? Vítězem byli všichni, kteří se zúčastnili, a přesné bodové výsledky Staré Prahy – druhé z letošních Velkých her – jsou vystaveny na webu LLM.

Jakub Loula – Tříška

Dubnová dřevní brigáda na Kosím potoce

Atmosféra brigády byla plná pohody a počasí nám moc přálo. Do nedělního dopoledne byla většina dřeva navozená na tábořiště, nařezaná a část i naštípaná. I přesto, že jsme jako

dopravní prostředek měli pouze náš malý traktor, stihli jsme ještě většinu luk zvláčet inovovanými bránami, které vyrobil Pepa Bobr z Michalek. Pohráli jsme si i se zemí v taneční lóži – sněmovišti, která byla velmi hrbolatá. Srovnali jsme ji a doseli travní semeno, takže pokud vše klapne, bude v létě v dancelodge travička jak na golfovém hřišti.

V neděli po poledni jsme se přesunuli na faru a provedli tam základní úklid kolem domu, který stále prochází rekonstrukcí. Letos nás čeká zídka v zahradě, terénní práce kolem domu a pravděpodobně začneme i s úpravou vnitřku. Díky všem!

Aleš Sedláček – Tokaheya

Velikonoční dny strávené na Malém Waldenu

Letošní velikonoční prázdniny umožnily woodcrafterům z nejrůznějších koutů republiky strávit tyto volné dny pospolu na tábořišti Malý Walden. Sešlo se zde více než sto lidí, převážně členové Malé lóže, aby se zúčastnili TaMaLa a Stopy Černého vlka.

Táboření Malé lóže bylo zahájeno již ve čtvrtek večer ve sněmovním kruhu. Po celou dobu setkání se malí i velcí mohli radovat z pestrého programu. Učili jsme se stavět týpí, rozdělovat oheň třením dřev i křesáním, vyrábět indiánské oblečení, tancovat v indiánském rytmu. Největší ohlas mělo setkání se slavným kuchařem Jamiem Olivierem, který předvedl, jak se správně

vyrábí indiánské placky. Všichni se pak pokoušeli ze surovin, které získali za ulovenou zvěř, předčít jeho kuchařské umění. Kouzelná atmosféra nechyběla ani společným večerům. Všichni určitě dlouho nezapomenou na indiánské pohádky vyprávěné za naprostého ticha v týpí, na zážitky z potní chýše či na zábavný program sobotního sněmu.

Stopa Černého vlka se letošní rok nesla v duchu indiánských bojů, kterých se účastnili současní stateční bojovníci, jako byl Wančetan a Kopčem. Bojovníci ze všech kmenů se celý den snažili pomoci mladému Kopčemovi získat slavný štít Bílého husího křídla, který ukradli při válečné výpravě Istiví Pónyové. Nebyl to úkol jednoduchý – kradli se koně Šošonům, lovili se bobři, navlékaly korálky, rozděloval se oheň a překonat visutou lávku nad Kojotí propastí

byl také nelehký úkol. Všem se ale podařilo najít kouzelníka Bílého losa, který jim poradil, kde hledat tábor Pónyů a jak získat slavný štít zpět. A nakonec všichni malí odvážní hrdinové společnými silami porazili kmen Pónyů a každý kmen si mohl odnést svůj kouzelný štít na památku.

Po pestrém programu předšlých dnů se pondělní dopoledne neslo v duchu velikonočních radovánek. Chlapci nelenili a byli na Velikonoční pondělí dobře připraveni. V tradičním duchu se mrskalo upletenými pomlázkami, děvčata rozdávala vajíčka, ale hlavně – všichni se dobře bavili. Pak už jen následovalo poslední společné uzavření kruhu ve sněmovišti s přáním, abychom se zde, na Malém Waldenu, setkali ve stejném počtu i následující Velikonoce.

Hana Konečná – Sika

Foto: Alice Lehtká – Alja

Výroční sněm Ligy lesní moudrosti

Navzdory neatraktivní předpovědi se poslední květnový víkend sjeli na Malý Walden woodcrafteri z různých koutů země na výroční sněm. Nicméně ani počasí, které jsme si zvykli nazývat „ošklivé“, neubralo nic na pohodové nálaďe v řadách účastníků sněmu.

Letošní sněm byl trochu jiný než ty minulé, byl zaměřen na Velkou lóži. Přijelo nás jen sotva přes 50, ale o to více jsem vnímala soudržnost, spolupráci a společného ducha, cosi, co těžko umím popsat, něco, čím dýchaly ligové sněmy před 10 či 15 lety a co se v posledních letech tak jaksi rozměňovalo. Večerní výroba bubnů, ranní píseň na čvachtající louce, dopolední vaření hromadné hrstkové po-

lévky i společná práce na stavbě sněmovního týpí, přípravě dřeva na sněm i potní chýši.

Ve sněmovním týpí pak po poledni proběhla tradiční soutěž v rozdělování ohně třením dřev a křesáním. Vzhledem k počasí to bylo opravdu pro zkušené. Zvítězil obhájce titulu Tom z Wabase, mezi křesači pak Čeyanala.

Odpoledne déšť ustal a proběhla velká soutěž v lukostřelbě o grilované kuře. Nakonec se zúčastnili téměř všichni a boj o postup do finále byl skutečně napínavý. Házení sekýrou do terče vyhrál Škarman – Sokol, přestože v průběhu finále neustále odbíhal míchat připékající se pohanku, neb nevěřil, že výhercem kuřete bude právě on.

V pozdním odpoledni jsme se vnořili do potní chýše a navečer zaplál ve sněmovním týpí slav-

nostní oheň. Byly uděleny tituly (Jerry – sagamor a Škarman – Sokol – orlí sagamor). Náčelnictvo ocenilo Yučikalův orlím perem za 10 let spravování ligového webu.

Po slavnostním ukončení sněmu jsme ještě dlouho debatovali nad řadou témat ohledně současnosti i budoucnosti Ligy. Mezi otevřené body patřilo např. „stárnutí“ členstva, což by nás mohlo vyčlenit z kategorie „dětské organizace“. Ale jak nabírat nové dětské členy? Pořádání komerčních táborů s cílem nalákat děti na celoroční činnost? Jak potom stanovit hranici mezi upřímnou a kvalitní woodcrafterskou činností a povrchním lákáním nových oveček? Dotkli jsme se i připravované příručky Kmenové zřízení (více na webu LLM). Opět se objevila zásadní otázka, která se táhne jak červená nit celou historií Ligy – má se Liga jako celek vyjadřovat k věcem veřejným, nebo má zůstat čistě rekreační výchovnou organizací, z níž vycházejí takoví jedinci, kteří se budou společensky angažovat dle svého nejlepšího svědomí sami za sebe? Inu, čas byl neúprosný a neumožnil nám dobrati se závěrů ani v nedělním dopoledni. Ale i rozvíření poklidných ospalých vod má svůj smysl.

Balíme mokrá týpí, společně uklízíme tábořiště, každý se loučí s každým. Děkuji všem účastníkům, že se nenechali odradit počasím a našli si čas na společnou ligovou akci. Jsem ráda, že stále ještě jsou lidi, kterým stojí za to se zastavit, vypadnout, jít zmoknout na podmáčenou louku a funět do vlhkého klestí s vidinou hrnku teplé kávy.

Kamila Lunerová

Nejkrásnější sbírka II.

Hočhóka sliboval, že úlovek do sbírky našich krásných krajin bude nutno vykoupit náročným pochodem. V národním parku Podyjí vytváří řeka hluboký, meandrující kaňon a Hočhóka naplánoval jeho důkladnou prohlídku zespona i svrchu.

V sobotu nás vyzvedl průvodce ze správy národního parku a zavelel směr Havranické vřesoviště. Druhého takového prý u nás není, na každém kousku se dřív hospodařilo trochu jinak a pestré dědictví předků nám zůstalo v podobě nesmírné druhové rozmanitosti. Však jsme taky nasadili botanické tempo krok sun krok, abychom si stihli všechno prohlédnout a vyfotit. První pohled do kaňonu Dyje nás čekal na Sealsfieldově kameni. Divoké svahy porostlé hustým lesem a stopy lidského činnění nevidět. Sestoupili jsme k řece – tíše plynula zákrutami. Po poledni zas vystoupali na vinici Šobes, místní středověkou pamětihodnost, a oběd zalili

Foto: Tomáš Koutbek – Okeja

zdejší vínem. Na Nový Hrádek jsme dorazili pozdě, ale zadrželo se nám, že 18 lidí je dostatečná síla na to, abychom vyloudili ještě jednu prohlídku. Pan průvodce, spatřiv nás, ani neodporoval, ale nabídl jen stručnou a prodal nám poloviční vstupné. Že je to křesťan se ukázalo, když, vida náš zájem, neodolal a povídal nám všechno, všecičko, dvě hodi-

ny nás vtipně bavil vyprávěním o hradu, o kytkách, co tam rostou, a o místní zvěřině. V dlouhých se stínech podvečera jsme pak z hradní věže uchváceně hleděli znovu na Dyji – vlastně na tři Dyje, které všechny tečou pod hradem a dělají, jako by jedna k druhé ani nepatřila.

Ráno nás čekal Čížov s návštěvníckým střediskem NP a taky původním kouskem železné opony – stěnou z ostnatého drátu. Bylo paradoxní pomyslet, že ta přírodní krása Podyjí zůstala zachovaná kvůli dva metry vysokému plotu, který bylo po desetiletí o život přelézat.

Myslím, že nám Hočhóka připravil poznání Podyjí opravdu poctivě – prošli jsme národní park téměř celý a místní průvodci nám ukázali tolik, kolik jsme byli tak akorát schopni vstřebat. Kvetoucí stromy, víno, místní ptáci a batoh na zádech nám daly zažít to místo všemi smysly.

Iva Hönlíková – Awačín

Foto: Martin Macek – Čingiz

Velké prázdniny za velkou louží

zážitky z doby, kterou jsme strávili s Lacht'ou v jihoamerických zemích Argentíně a Chile, dvou zemích, které v atlase nalezneme nejjižněji z celého amerického kontinentu.

Proč zrovna tyto dvě země latinské Ameriky? Před třemi lety jsem se díky Lachtanovi seznámil s Týnkou a jejím přítelem Matyase. Týnka prožila podstatnou část života v různých latinskoamerických zemích se svou rodinou, protože její tatínek pracuje na ministerstvu zahraničí, nyní

jako velvyslanec České republiky v Argentíně. Matyase zná asi většina členů kmene Strážců údolí. Matyas je Chilan a v Čechách žil rok. Učil se pilně česky a zkusil si zkoušky na FAMU. Právě od těchto lidiček jsme s Lachtanem dostali pozvání k návštěvě a já měl před sebou největší cestu

svého života. Uvědomoval jsem si, že dostávám možnost se do těchto končin podívat z trochu jiné perspektivy, než klasický turista „batůžkář“.

Do Argentiny jsme se s Lachtanem vydali na začátku letních prázdnin. Trochu jsme se obávali zimního období, které na

jižní polokouli panuje v době našeho léta, ale obava byla zbytečná, protože průměrné teploty v Buenos Aires, hlavním městě Argentiny, se pohybovaly kolem 15°C, což je ideální na cestování a poznávání. Na jih země, do Patagonie, jsme se ovšem kvůli zimnímu období vydat nemohli.

Do Buenos Aires jsme přilétli brzy ráno v 5:20, bylo ještě šero, a po rychlém odbavení (do Argentiny není potřeba vízum), jsme vyšli před obrovskou letištní halu, kde na nás čekal odvoz - mercedes. Když jsem ten vůz uviděl a nasedl do něj, měl jsem hrozně smíšené pocity. Poprvé v životě jsem seděl v pohodlné limuzíně, která mě vezla do rezidence, a přitom jsem kolem sebe viděl neskutečný ruch ohromného velkoměsta, 11tiproudou silnici, na které nikdo neblinká, jen troubí a křižuje cestu ostatním vozidlům všech značek a stáří, právo zahnout si z pruhu do pruhu má vždy ten větší, vytlačování autobusem či nákladákem je standardem.

Silniční pravidla a zvyky na místních silnicích jsou vůbec zvláštní. Semaforey jsou postaveny až za křižovatkou, a pokud na silnici není dělicí čára, záleží jen na citu řidiče, zda nabourá či ne. Pokud chcete v Argentíně zahnout na křižovatce doleva, musíte se postavit do nejpravějšího pruhu a křižovat všechny ostatní. Argentinci vůbec rádi křižují. Potom ale existuje na zahýbání vlevo také výjimka, kdy vám semafor ukazuje šipku doleva, pak se zahýbá doleva z levého pruhu. Připočtete na každou křižovatku

piráta, který semafor nerespektuje vůbec, a výsledkem je stav, kdy se v autě opravdu oprávněně bojíte. Když jedeme po největším bulváru na světě (11 pruhů jedním směrem) a míjíme se o píd' s taxíkem, který si to zamířil z 6. do 10. pruhu, chápeme, že pro získání řidičského oprávnění v Argentíně stačí 12 hodin jízdy na autodromu a sepsání 20 bodového testíku s otázkami typu: Na jakou barvu se rozjíždíme na křižovatce.

Buenos Aires je velice rozmanité město. Na jedné straně vidí-

te krásné stavby z 20. let minulého století, kdy byla země na své ekonomické špičce, a hned vedle je k vidění barabizna splácaná, z čeho to jen šlo. Tento architektonický kontrast je k vidění skoro po celém městě. V přístavu Puerto Madero nebylo před 10 lety nic než staré doky, rozmláčené tovární budovy a tisíce kryš. V roce 1999 bylo rozhodnuto, že toto místo se stane oázou města. A opravdu se tak stalo. Nyní na tomto místě naleznete nádherné moderní budovy, ve kterých sídlí nadnárodní společnosti a hotely typu Hilton. Vše je lemováno krásným parkem podél řeky rio La Plata.

Dalším oblíbeným turistickým místem je prezidentský Růžový palác, před kterým jsme našli lidi z jihu země, které vláda vystěhovala ze státních pozemků, a tak šli bydlet s transparenty před prezidentský palác a demonstrovat proti vládnímu rozhodnutí. A právě kvůli demonstracím je také celý palác obehnaný černým 2,5 metrovým kovovým „protidemonstračním“ plotem. Je to velice praktické, protože Argentinci demonstrovají rádi a ve velkých davech. Dozvěděli jsme se, že každá z 10 politických stran má své demonstranty, kteří za ni demonstrovají a prosazují její názory

v davu. Spouště lidí také za tyto demonstrace strany platí. Existuje ovšem také seskupení lidí zvaných Roper (v překladu rozbít), kteří nezastupují žádnou politickou stranu a na demonstraci se chodí jen bít, a to zadarmo.

Velice působivé bylo procházet se po městské čtvrti La Boca. Každý dům je jinak barevný a velice kontrastuje se zašlými šedivými doky. V uličkách jsou davy lidí, kteří se proplétají mezi zahrádkami místních restaurací, kam je doslova tahají jejich uvaděči. O kousek dál se z kavárny táhne libá živá hudba v rytmu tanga a na ulici hned před hudebníky tančí osobitě a dravě tango pár, který jakoby vůbec nevnímal proudící davy lidí. V těchto barevných uličkách prý tango ve 20. letech minulého století vznikalo a o jeho oblibě mezi místními obyvateli není pochyb. Nejen v Buenos Aires, ale po celé zemi jsou tančírny, které jsou stále plné tanečnicků.

Ve městě se mi také velice líbila čínská čtvrť, která byla vyzdobena čínskými draky, protože se konala olympiáda v Pekingu. Když člověk přišel do čínské čtvrti, bylo to jako by se ocitl v jiném světě. Myslím si, že to bude podobné i v jiných velkoměstech. Je úctyhodné, že si čínští used-

líci dokáží udržet svou kulturu a vše, co k ní patří, všude na světě. V Buenos Aires jsou velkým přínosem, protože v této čtvrti naleznete čerstvé dary moře a ovoce po celý rok. V jiných argentinských obchodech tomu tak není, logistika v zemi takřka nefunguje. I kvůli zlodějům jsme se často setkali se špatným výběrem nebo nedostatkem ovoce a zeleniny, čerstvé ryby jsem viděl jen v jednom obchodě.

Pozoruhodnou částí města je Tigres, zde se nachází přístav a protéká zde řeka rio Tigre, po které jsme se plavili na jednotlivé ostrůvky, na které nevede silnice. Na těchto ostrůvcích žijí homosexuálové, kteří se sem nastěhovali v 70. letech minulého století. V Tigre jsme také navštívili zábavní park s ohromnou horskou dráhou, která dokázala Vaše tělo dostat do přetížení až 8G. Museli jsme si vystát řadu dlouhou hodinu a půl, ale adrenalinový zážitek minutové jízdy stál za to.

Před odjezdem z Buenos Aires nám bylo doporučeno, abychom navštívili Recoletu, plaza Naciones Midas (spojených národů), obrovský hřbitov, kde je pochována většina významných Argentinců - například Evita. Recoleta je velice zajímavé místo z toho důvodu, že zde nejsou klasické pomníky, ale velké hrobky. Každá významná rodina ji zde má, Argentinci jsou velmi pobožní a o toto místo se starají velice důkladně. Návštěva Recolety byla příjemnou, klidnou tečkou za zážitky z Buenos Aires a nastal čas objevit další zajímavá místa této země.

Václav Svoboda – Coral

Fort Hary

Už to bude rok, co nás květnové sluníčko vytáhlo na toulání se po jižních Čechách. Všem se nám to tolik líbilo, až jsem si říkala, že by byla škoda se o tenhle skvělý nápad na výpravu nepodělit. Předeseílám, že jsme s sebou měli i mladší členy, kteří poprvé vyrazili na putování. Není tedy problém trasu zvládnout i s mladšími účastníky. Termín, který jsme pro putování zvolili, nám dovolil udělat akci čtyřdenní. Poslední dva dny ale klidně stihnete během jednoho jediného.

První den nás vlak přiblížil do Bělčic. Cesta sice trvala skoro dvě hodiny, ale celou dobu jsme hráli kartičky, takže nám rychle utekla. Kousek od Bělčic jsme kdysi měli tábořiště, jehož návštěvu jsem dětem už dlouho slibovala. S navivní představou, že si po letech třeba vzpomenu, nebo že cesty v mapě budou i doopravdy a naopak, jsme vyrazili správným smě-

rem. Myslím, že pokud se vydáte po zelené na JV, ušetříte si ostružinové dobrodružství. Ty cesty tam totiž nejsou a navíc, vy asi nepotřebujete vidět „naši“ louku. Lesy, kterými budete procházet, úplně vybízejí k nějaké té akční hře, což jistě dokáže ocenit nejen vedoucí dětí. Vysoký a čistý les se hodí například na oblíbenou hru na pašeráky.

Zelená značka vás dovede až do vesnice Černívsko, tam na ostrohu nad Velkým Černívským rybníkem můžeme najít zříceninu hradu Křikava. První zmínky o něm jsou již z roku 1357, kdy patřil rytíři Hugovi z Dornšejna. Později přešel do majetku bratrů Přibka a Jindřicha z Křikavy. V roce 1402 hrad poničili zbojníci. Krátce nato jej Jindřich z Křikavy opustil.

Zámek Blatná

Neobývaná stavba začala chát-rat a pustnout. Koncem 15. století připadl již značně zpustlý hrad i se vsí Černívskem Taškovi z Drahenic a ten ho připojil k nedalekým Uzenicím. Obdélníkový hrad byl obklopený hlubokým příkopem. Uprostřed areálu jsou patrné pozůstatky čtverhranné obytné věže. Palác s komplikovanějším půdorysem stál u jedné z kratších stran hradního areálu. Ten chránil vedle hradeb ještě příkop. No a tam jsme trávili první noc. U zbytků věže je dokonce zařízené ohniště. Protější vršek je navíc jako stvořený pro večerní hru dobytí svíčky (jen pozor na několik velkých kamenů).

Druhý den jsme měli hned dva cíle. Jednak jsme nabírali večer příjíždějící účastníky v Sedlicích, ale hlavně jsme chtěli vidět Blatnou a její nádherný zámek a park. Tentokrát jsme vsadili na jistotu a šli po turistických značkách. Znamenalo to ale několik nepříjemných úseků po

silnici, hlavně poslední v poledním sluníčku opravdu stál zato. Jeho zpestřením pro nás byla zastávka v Paštíkách. Vesnice Paštiky, ležící jen kousek od Blatné. Je sice malá, ale rozhodně ne neznámá. Proslavil ji kostel svatého Jana Křtitele, který tvoří její i z dálky nepřehlédnutelnou dominantu. Kos-

tel postavili v roce 1753 podle plánů K. I. Dienzenhofera. Ten na jeho stavbu osobně dohlížel. Kostel obklopuje hřbitov, brána na jeho východní straně je ozdobena kamennými lebkami. Právě proto místní nazývají hubeného člověka, že vypadá jak paštická smrt. Poblíž kostela stojí rovněž podle Dienzenhoferových plánů postavená hřbitovní kaple s kryptou, která od roku 1846 slouží rodinná hrobka Hildprandtů. Když jsme odtud vyrazili do Blatné, sluníčko páliło ostošest, o to raději jsme potom složili batohy a uťapaná těla v zámeckém parku. Blatenský zámek je spolu se zámek Červená Lhota jedním z nejznámějších vodních zámků v Čechách. Nejprve tu stávala tvrz založená v první polovině 13. století, později zde byl vystaven vodní hrad. Ten byl v letech 1523 až 1530 doplněn renesančním palácem a v letech 1850 až 1856 získal neogotickou podobu. Nejstarší částí hradu je románská kaple, která vznikla okolo roku 1220. Krásný zámecký park byl

založen na počátku 19. století. V dnešní době v něm můžete potkat stádo daňků. Během naší návštěvy byl zámek, bohužel, výjimečně zavřený a tak jsme prohlídku nezvládli. Protože na nejmladší členy výpravy padla únava, využili jsme možnosti přepravit se do Sedlic vlakem. Starší se rozhodli vyrazit dřív a pěšky, takže jsme se opět sešli na nádraží v Sedlicích a to všichni – přijel i Míša z Prahy.

Mohli jsme tedy vyrazit na poslední úsek cesty naplánovaný na ten den. Po zelené jsme šli směrem k Mužeticím. Na kopci proti Mužetickému vrchu, který je se svými 573 m n. m. nejvyšší horou Blatenska a díky své lysosti nabízí pěkný pohled do kraje, jsme si našli místo na spaní. A nejunavější šli hned spát.

Třetí den jsme totiž měli domluvenou prohlídku ve Fort Hary, indiánském městečku a traperské pevnosti. Čekali nás až po obědě. Na necelé tři kilometry dlouhou cestu jsme tedy měli celé dopoledne. Mohli jsme dlouho hrát lakros a spoustu dalších her a soutěží, např. ruce a nohy na zemi. Najedli jsme se a lesem došli až nad Jarotice. Tam nás překvapila první rozeztavěná indiánská vesnice (později jsme se dozvěděli, že bouřaná). No a o kousek dál už byl vchod do traperské pevnosti.

Opravdu jsme se těšili na prohlídku indiánského muzea. Kromě něj webové stránky slibovaly i sruby lovců kožešin, zkoušky dovednosti, koně a jiná zvířata nebo třeba indiánskou vesnici. Když jsme se po městečku rozhlédli, byli jsme trochu zklamaní, že se téměř za všechno v městečku platí (místními dolary). Brzy

nás ale nadchla celková atmosféra a do večera už byli všichni spokojení. V městečku totiž byla, kromě výše zmíněných lákadel, i spousta zajímavých lidiček. Ti dokonale dotvářeli dojem z onoho místa. Bohužel se ke mně dostaly zprávy, že právě tyto osobnosti musely během posledního půl roku pevnost opustit. Nezbývá než doufat, že se z toho městečko vzpamatuje a nezmění se v pouhou pouťovou atrakci.

Každopádně pokud se rozhodnete do Fort Hary vyrazit, vězte, že si na místě můžete domluvit přespání i jídlo. I my jsme si v tamním srubu domluvili poslední nocleh před návratem do Prahy. Jediným nedostatkem bylo, že v místě není pitná voda. Ale nutno uznat, že i tu jsme od místních dostali. Protože domácí jsou opravdu ochotní a postarali se nám i o stravu, mohli jsme si jen a jen hrát. Celá výprava se

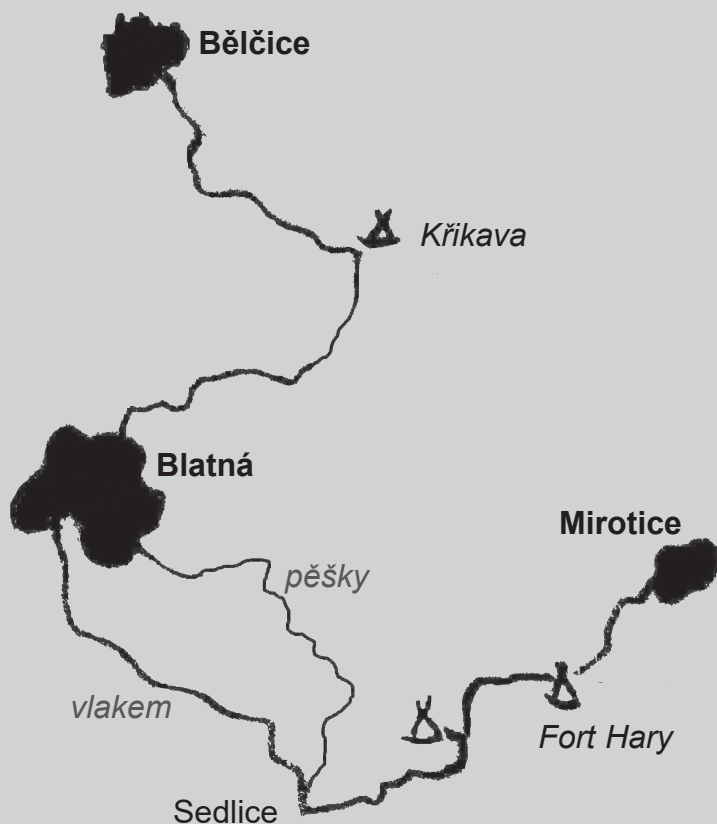
nesla v duchu lakrosu, ale na louce jsme se vyřádili i při trianglu. Po večeri jsme si ještě dlouho povídali u ohýnku a hráli se svítcím frisbee.

Poslední den jsme se povozili na koni, naposledy jsme si zahráli s tamními dětmi lakros a po vydatném obědě pomalu vyrazili na autobus do Mirotic. Místní památník Mikoláše Alše a Matěje Kopeckého jsme už navštívit nestihli, musel nám stačit jen pohled zvenku. V Miroticích jsme také zažili poslední adrenalinový okamžik výpravy. Autobusy byly dost plné a tak nás nechtěly vzít. Asi třetí nás ale nabral, a tak jsme se plni zážitků a dojmů pomalu vraceli do svých domovů.

Věra Hadravová

Nejen výše zmíněné hry najdete i s popisem v databázi her na www.woodcraft.cz.

Délka

cca 38 Km

Mapa (KČT 1:50 000):

35 Brdy a Třemšínsko

68 Pootaví – Sušicko

a Strakonicko

39 Střední Povltaví – Zvíkov

a Orlík

Turistické známky

1233 Jarotice u Mirotic –

Fort Hary

511 Blatná

1226 Mirovice, Alšův dům

Geocache

GCR0F8Krikava (TC)

GCRD9W Pasticka hřbitovní

(MC)

GCVQD5 Zámek Blatná (TC)

GC14EDE Follow me

(MC asi 30 km)

Když ztratili jsme rytmus světa, ztratili jsme svět

Slunce, měsíc a pole. Střídání dne a noci, měsíčních fází, ročních období, čas setí, růstu, sklizně a úhoru. Rytmus života našich předků.

Když se potkají dva povozy, vždycky lidé prohodi pár slov.

Foto: Tomáš Koubek – Okeya

Během letních měsíců měli naši předkové plné ruce práce na polích a lukách.

Vytržením ze všednosti a každodenního shonu byla pouť. Pouť jako oslava svátku patrona kapličky, kaple nebo kostela se někde v okolí konala téměř kaž-

dou letní neděli. Krásně na ty doby vzpomíná Rankelský Sepp v Klostermannově románu V ráji šumavském:

„Můj ty Bože, bývaly to pouťi o svatém Štěpánu na Kvildě, na Nanebevzetí v Rehberce, na den sv. Bartoloměje v Rej-

stejně, na den Narození Panny Marie ve Strašeni. – Co tu bývalo slávy! Člověk poodložil svou práci, šel se podívat, pomodlit, vyzpovídat, potěšil se, pookřál, pozapomněl na trampoty a starosti vezdejšího života, pak vzpomínal dlouho na tu boží

Pout' na Rovensku.

Foto: Tomáš Kouřek – Oteyva

nalehko, odkázaný na štědrost domorodců.

Uprostřed léta (15. srpna) slaví křesťané jeden z hlavních a současně nejstarších svátků mariánského kultu, svátek Nanebevstoupení Panny Marie, slavený již ve 4. století v Římě, Cařihradu a dokonce i v arménské církvi. Toho dne se v kostele světily byliny, plody a semena, jimž se v lidovém léčitelství přisuzovala zvláštní moc. Liturgické svěcení bylin je známo již z 9. a 10. století a navazovalo pravděpodobně na dávný svátek plodů. A tak tu má woodcrafter hned zase námět na malý rituál, obřad za dary přírody.

Radost z úspěšně zvládnutých žní vyjadřovali lidé dožínkami. Byly památkou na staré zvyky z dob pohanských, kdy naši předkové obětovali první a poslední snop bohům úrody. Jak se slavily dožínky na Chodsku, popisuje paní Marie Ulčová.

Na vůz se naložila neplná forka obilí, aby se k němu vešli ženci i žnečky, poslední snop se načepil, i koně se načepili, i lidičky se oblékli do polosvátečního a jelo se do dvora s věncem obilí pro hospodáře a s kytkou pro hospodyně. Obojí se předávalo s příslušným říkáním a zpěvem: „Pane hospodáři, už je vyhráno, sklidili jsme vobilí, není to dávný. Pšeničku, žitíčko, ječmínek, oves, nepudem do pole do roka, dodnes.“

Nebo jinak: „Panímámo zlatá, otvírejte vrata, nesem Vám věnec ze samého zlata.“ Hospodář s hospodyněi potom poděkovali, jak zaznamenal Mistr Jindřich Jindřich na Chodsku,

slávu a konal všechno snadno, s radostným srdcem.“

Co je to vlastně pout' ? O tom rozhoduje cíl, nikoli počet kilometrů, rychlost nebo způsob přepravy. Důvodem k pouti bylo vykonat pokání, tedy nápravu za lidské viny, vyjádření vděčnosti Bohu, nebo vyprošení zdraví, usmíření v rodině a spoustu dalšího, co koho trápilo, tížilo a sužovalo. Pout' nám má také připomenout, že „každý z nás na této zemi poutníkem je k věčnosti“.

Patronem poutníků se stal sv. Jakub větší. Je národním

světcem ve Španělsku. Doprovázel Krista a byl první, kdo za něj položil život (na rozkaz krále Heroda Agrippy byl sťat roku 42 nebo 44). Od 13. století je jeho atributem poutnická hůl.

Mám za to, že woodcrafter je svou povahou poutník. A proto se přimlouvám právě u našich kmenů za obnovení poutí k zapomenutým kapličkám na opuštěných návrších či skrytých v hloubi lesa. Místo tzv. „poutových atrakcí“ očekávejme nebeský klid, nyní už tak vzácný. A pamatujte, že poutník kráčí

Pánu Bohu za slunce, vláhu, za úrodu a zdraví, všem dohromady za práci a pozvali všechny na hostinu. Takovou tu přiměřenou lidové stravě – s hrachem, krupičkovou kaší, zelím nebo omáčkou s knedlíkem, koláči a buchtami (na Královéhradecku pekly hospodyně ke slavnosti tzv. „mílové buchty“: 1 pekáč = 2 buchty). Pilo se pivo a rosolka, tancovalo se při muzice na dvoře nebo na mlatě prý až dlouho do noci.

A paní Ulčová připomíná ještě jednu starou praktiku, vlastně kouzlo, které mělo zemi zachovat kontinuitu plodnosti. Když se dožívalo poslední pole, nachal se v rohu stát malý čtverec obilí.

To se v klasech svázalo a do takového toho jehlance, do takové symbolické stodoly se navršilo kamení až nahoru. Aby ta příští skutečná stodola byla také tak plná, samozřejmě že obilí.

O pokorném vztahu našich předků k polím svědčí zvyk po sklizni poděkovat polím.

V době, kdy lán obilí sklídí kombajn během několika hodin a chleba koupíme denně čerstvý v obchodě, člověk ztratil pocit zodpovědnosti za vydobytí základních životních potřeb a poděkovat polím ho ani nenapadne. Ale zkuste si vysít trochu obilných zrn na kousek nevyužitě půdy, sledovat, kdy se zazelená osení, jak obilí zlátne a naléva-

jí se klasy, pak ručně požnout, cepem vymlátit a zažít radost opravdu zasloužené dožínkové slavnosti. Z vypěstovaných zrn si můžete připravit nejstarší obilný pokrm lidí – pražmu: Obilí namočte přes noc do vody, druhý den vodu slijete a obilí na suché pánvi upražíte. Když začne „lupat“ (praskat) stáhnete pánev z ohně a zrno umelete, např. na starém kávovém mlýnku po prababičce. Umleté obilí zalijete horkým mlékem, osladíte medem a omastíte máslem.

Nezapomínejme putovat a slavit. Neztrácejme rytmus světa.

Josef Sokol – Škarman

Kříž v poli za Gernikem.

Neobilné mouky

Mouka (moučka) je přesátá drť z rozemletého organického materiálu, hrubosti od krupice po jemný prach. Moučka může být i masokostní, ale my budeme uvažovat pouze mouku z rostlinných částí. Mouka obsahuje větší-nou hodně škrobu, případně i další výživově důležité látky, a slouží k přípravě kaše a pečiva.

Čerstvé oddenky orobince, oddenky nakrájené na kolečka a nasušené, mouka z oddenků a orobincový pyl.

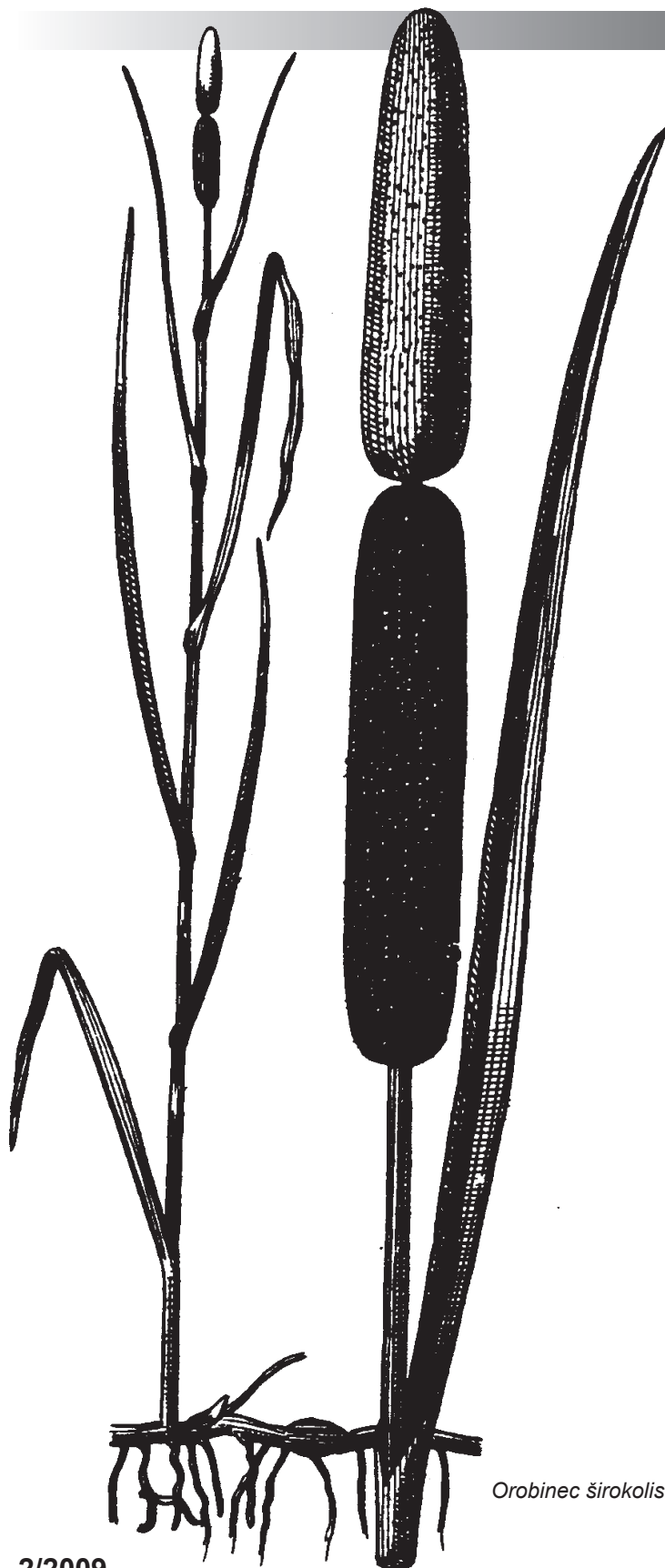
Máme-li ve spíži dostatek obilných zrn či obilné mouky, je to jednoduché. Jenže na Zemi jsou oblasti, kde se obilí nedá pěstovat. Tam, kde se pěstovaly brambory, mohla jejich úroda shnít. I tam, kde se pěstují některé z těchto známých polních plodin, bývala někdy neúroda; lidé měli hlad a hladomor některá území doslova vylidnil. V těch oblastech a v těch dobách lidé

hledali, čím z volné přírody mouku nahradit, čím se uživit.

V mládí jsem si hodně čítával v krásné knížce *Ve stopách Robinsonových* (Verzilin), ve které je mnoho těžce nabytých zkušeností národů Rusi, co vše lze z přírody využít k jídlu. Velmi pozoruhodný obraz o tom, co se jídávalo v čase relativní hojnosti u nás v Čechách, podává Úlehlová-Tilschová. Co v dobách kru-

tého nedostatku, popisuje Zíbrt. Současné, čistě osobní a velmi cenné zkušenosti s použitelností mnoha rostlin uvádí Henschel.

Nás bude zajímat, z jakých rostlin z naší přírody můžeme vyrobit mouku, ze které můžeme při táboření upéct či uvařit něco k jídlu. Budeme muset prochodit kraj, naučíme se znát mnohé rostliny, budeme muset zjistit tu správnou dobu ke sklizni, zpestříme

Orobinec širokolistý.

si jídelníček a hlavně získáme velkou úctu k našim předkům a k přírodním národům. Seznáme, že získat mouku z přírodních zdrojů je velmi, velmi pracné.

Rostlinný materiál musíme najít, nasbírat, leckdy očistit a pokrájet, usušit, nadrtit či rozemlít a prosít. Hledáme takové rostlinné zdroje, kde se dá suroviny nasbírat větší množství, aby to stálo za to.

Orobinec

Orobinec širokolistý a orobinec úzkolistý jsou statné rostliny, které vytvářejí často rozsáhlé porosty na mělkých rybníčních okrajích. Jdeme-li na podzim po dně vypuštěného rybníka po okraji takového porostu, poznáme podle malých výhonků, kde se od hlavního porostu táhnou mělce pod povrchem dna podzemní oddenky. To jsou měkké „hadice“ o průměru až 3 cm, ve kterých je porézní pletivo se zásobami škrobu. Opatrně je vytahujeme, lehce si pomůžeme krumpáčem. Příjemněji se sbírá z písčitého než z bahnitého dna. Doma oddenky očistíme, nakrájíme na asi centimetrové kousky a usušíme. Kousky pak rozsekáme v mixéru a přes síto prosíváme jemný, lehký škrobový prach – mouku. Ještě v roce 1868 se v Astrachani pekly z orobincové mouky chutné piškoty a perníky (Verzilin).

Pyl

Každý rostlinný pyl můžeme použít jako cennou přísadu do mouky. Pyl sbíráme v době květu rostlin, surovina už je hotová, je to jemný prach nevyžadující

žádnou úpravu. Pro delší uskladnění je nevhodnější pyl zmrazit. Ve větším množství je možné nasbírat pyl z orobince (Henschel), šlo by to jistě i z nízkých borovic. Pyl (odebíraný včelám) se používá jako výživový doplněk. Pylová zrna sama o sobě jsou velmi odolná, ale tepelným zpracováním by se měly obsahové látky zpřístupnit pro trávení.

Puklérka islandská.

Lišejníky

Z hlediska humánní výživy nejsou lišejníky ani teoreticky příliš atraktivní surovinou. Mají hořkou chuť a jejich stélku tvoří převážně látky, které člověk, na rozdíl od sobů, neumí ve své trávicí soustavě využít. Přesto však lišejníky tvořily součást lidské stravy v některých pohnutých dobách či na klimaticky drsných místech ve světě.

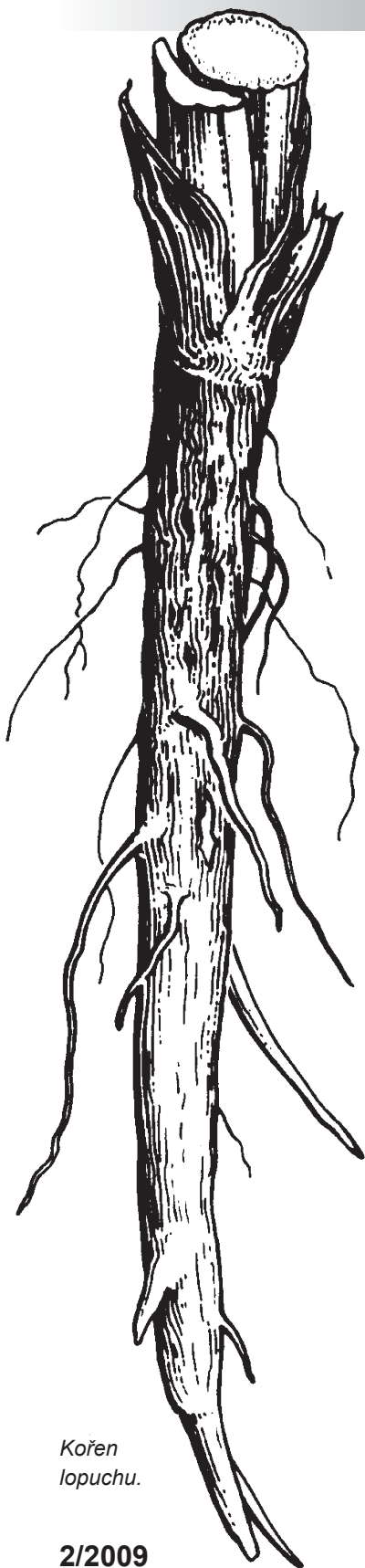
Biblický manový déšť Židů je připisován lišejníkům. Některé kmeny kanadských indiánů vyráběly z lišejníků polokonzervy;

stélky lisované do hranolků jim sloužily jako zásoba na dobu, kdy chutnější krmě bude vzácností. V roce 1847 postihl Krkonoše velký hladomor a prostý lid byl nucen vyrábět chléb z různých náhražek mouky. Používalo se tedy umleté seno, ale i stélky puklérky islandské. Na Islandu se moukou z puklérky nastavovalo chlebové těsto, ovesná kaše, zahušťovala se jí polévka, dodnes se tu z lišejníkové mouky peče tradiční vánoční pečivo (Skalka).

Dutohlávka sobí.

Ve velkém se u nás dají nasbírat **puklérka islandská** a **dutohlávka sobí**. Oba druhy vytvářejí polštáře ve světlých borových lesích na písčitém podkladu, na pískovcových skalách. Puklérka islandská má zelené, lupenité stélky, dutohlávka sobí má zelenošedé, keříčkovité stélky. Hořkost odstraníme louhováním. Na tři litry vody

Kořen
lopuchu.

případně 15 g (lžičce) krystalické sody (dehydrované sody stačí polovina), nebo v té vodě vyluhujeme 50 g (asi decilitr) dřevního popele (a slijeme). Lišejníky máčíme jeden den v louhu, červenohnědý výluh slijeme, další den máčíme v čisté vodě. Pak lišejníky usušíme, rozmixujeme, prosejeme. Z pukléřky získáme šupinatou mouku (připomínající čaj maté), mouka z dutohlávky je jemnější, prachová, šedomodrá, je trochu cítit houbami.

Lopuch

Na podzim snadno podle suchých stvolů nelezeme místa, kde roste lopuch. Ať již lopuch plstnatý či lopuch velký. Lopuch je dvouletka, takže po odkvětu je již kořen vyžilý, zdřevnatělý, rostlina po vytvoření semen odumírá. Ale jistě najdeme poblíž jenom přízemní listy, rostliny po prvním roce života. Ty mají v zemi jedlý kořen. Je kúlovitý, k jeho získání potřebujeme krumpáč. Kořen se dá použít jako kořenová zelenina, do polévky, k opečení. Když ho rozkrájíme na příčná kolečka, necháme uschnout, rozemeleme a prosejeme, získáme mouku. Je trochu zeleninové chuti, asi jako z petržele.

Jetel plazivý

Paličky jetele nasušíme a rozdrtíme na mouku. Jetel se v dobách neúrody přidával do chleba jak v Irsku (Henschel), tak u nás (Zíbrt). Hnědá mouka příjemně voní senem.

Žaludy

Na celé severní polokouli, jak v Evropě, tak v Americe, bývaly

žaludy důležitou rostlinnou potravou. V Evropě se za hubených let a válek žaludová mouka přidávala do chleba. Hořkost se z rozdrčených žaludů odstraňovala máčením ve vodě (Zíbrt, Verzilin) či ve vápenné vodě (Úlehlová-Tilschová), v receptech se zmiňuje i povaření či pražení (Verzilinův recept zmiňuje i Foglar). Asi dva roky staré žaludy jsem podrtil a zkusil jeden den louhovat ve vodě, ve vápenné vodě, v sodě a ve výluhu z popele (jako v případě lišejníků). Hrál to hodně divokými barvami (oranžová až temně hnědá). Další den pak v čisté vodě. Usušit, rozemlet v tříštivém kávomlýnku, prosít. Všechno to bylo dobré, bez hořkosti, ale chtělo by to ještě podrobněji vyzkoušet.

Výrobu mouky z výše uvedených surovin jsem vyzkoušel. Používám směs hrubé pšeničné mouky a neobilné mouky jedna k jedné, přidám vodu, trochu oleje, sůl (případně trochu pepře), vyválím placky (podle receptu na placky čapátí, jak ho uvádí Miltner) a peču je na litinových plátech na ohništi. Všechny jsou velmi dobře jedlé, v pořadí snad jak jsou suroviny uvedeny, ale rozdílly jsou opravdu nevelké. Placky z orobince nejvíce připomínají „Knäckebrot“. No a když na placky z orobincové mouky namažeme pomazánku z orobincového pylu (nechat tři dny rozmočit takovou hustou kaší z pylu, vody a medu, nebo z pampeliškového sirupu) – taková dvojorobincová pochoutka nemá chybu!

Nejen orobinec, ale i mnohé další vodní a bahenní rostliny mohou potenciálně posloužit k výrobě škrobnaté mouky. Mělo by to

jít z oddenků rákosu a skřípince (Verzilin). Plody kotvice plovoucí představovaly v Evropě doby kamenné, bronzové i ve středověku důležitý potravní zdroj (Úlehlová-Tilschová). Kotvice je však dnes u nás kriticky ohroženým druhem, takže její využití k výrobě mouky nepřichází v úvahu. Stejně je to se šmelem okoličnatým, který využívali jako zdroj potravy Jakuti a Kalmyci (Verzilin). Ani z oddenků stulíku a leknínu (Verzilin) mouku vyrábět nebudeme. Ani z oddenkových hlíz šípatky střelolisté (Verzilin), které využívali k jídlu i severoameričtí indiáni (Henschel). Z obilke běžného zblochanu jde uvařit kaše, snad by šla i vyrobit mouka (Verzilin).

K výrobě mouky z oddenků vrbky úzkolisté (Verzilin,

Henschel) by to chtělo porost na měkké lesní půdě; z kamenité paseky se vykopávají těžko. Z mouky z oddenků hasivky orličí, naší běžné kapradiny, pečou chléb na Kanárských ostrovech (Henschel); v naší literatuře se však upozorňuje na možnost, že oddenky jsou jedovaté (Květena ČR 1). Pupalka dvouletá se někdy i pěstovala na zahrádkách pro jedlý kořen (Henschel); dnes však roste většinou na železničních náspech, tam bych ji z hygienických důvodů nesbíral. Kostival hlíznatý se pro hojný obsah škrobu v oddenkových hlízách pěstoval (Květena ČR 6). I hlízky hrachoru hlíznatého by šly použít; v teplejších oblastech Čech je jako plevel na polích běžný (Květena ČR 4). K využití

kořenů kozí brady (Henschel) by to chtělo najít větší porost. Oddenky pýru, obtížného plevelu, se sbíraly ve velkém při podzimním vláčení polí, používají se jako léčivá droga. Dnes je výskyt pýru v polních kulturách hodně omezen agrotechnickými zásahy a používáním herbicidů. Oddenek obsahuje dost cukrů, bílkovin, vitamínů, byl využíván jako krmivo i k výrobě lihu, piva, sirupu, kávoviny i mouky (Korbelář a kol., Zlbrt). Jó sehnat pýr od nějakého ekozemědělce, aby to nebylo s herbicidy... Je ještě co zkoušet!

Poslední věta velkého činu 4J1 by snad mohla znít: „Při přípravě jídel použij půl kila neobilné mouky, kterou sám vyrobíš z materiálu získaného ve volné přírodě.“

Foglar J. 1997: Kronika ztracené stopy. Olympia, Praha.
 Henschel D. 2004: Plané rostliny k jídlu. Granit, Praha.
 Květena České republiky 1–6. Academia, Praha (1995–1997).
 Korbelář J., Endris Z. & Krejča J. 1970: Naše rostliny v lékařství. Avicenum, Praha.
 Miltner V. 1982: Indická kuchyně. Merkur, Praha.
 Skalka M. 2003: Praktické využití lišejníků člověkem. Živa 51: 253–256.
 Úlehlová-Tilschová M. 1945: Česká strava lidová. Družstevní práce, Praha.
 Verzilin N. M. 1963: Ve stopách Robinsonových. Mladá fronta, Praha.
 Zlbrt Č. 2000: Česká kuchyně za dob nedostatku před sto lety. Opus Bohemiae, Přerov (fotoprint vydání z roku 1917).

Vlastík Růžička

Woodcraft

Ze starých Vater

Woodcrafterské časopisy Vatra z 20. let minulého století překypovaly hlubokými filozofickými myšlenkami, romantickými básněmi i přírodovědnými pracemi, ale nutno přiznat, že se při čtení starých stránek člověk moc často nezasměje... Světlou výjimkou pro mne proto byl dopis proslulého cestovatele A. V. Friče, zjevně čtenáře Vatry a zastávce junáctví (jak se říkalo v tehdejších dobách, kdy skauting a lesní moudrost teprve krystalizovaly do odlišného pojetí). Inu, není nad to, když má redakční rada odezvu, že se články čtou...

Kamila Lunerová

J. V. Frič.

Hrnčířský kruh.

Hrnčířský kruh si snadno zhotovíte.

Staré kolo bicyklu nebo kočárku, dřevěný terč a šlapadlo, k tomu stojan zasazený do základny – a jste hotoví. Obrázek vás dostatečně poučuje. Jednou si zajděte podívat se k hrnčíři a pak to doma zkoušejte. Jen prakse z vás udělá hrnčíře.

Věci si můžete dát zatím vypécti u kamnáře, dokud si nepostavíte pec. Ale polev se učte dělat sami: na hlinu se nasype sůl, než se dá do pece.

Také se dělají nádoby hliněné s proutěnou kostrou. Zkuste to.

R.

Primitivní hrnčířství.

(Dopis.)

V posledním čísle „Vatry“ byl uveřejněn hezoučký obrazec hrnčířského kruhu. Takový přístroj má veliké přednosti: je vkusný, laciný, skaut si jej může pořídit sám z věcí jinak odhozených, ale má jednu velikou vadu: že není k potřebě. Kdo by si jej zřídil, bude mít o jeden překážející předmět

více a ztratí chuť k práci. Mluvíme ze zkušenosti, když jsem začal s hrnčířstvím, chtěl mne překvapit jeden přítel a urobil mi právě tak nepotřebný kruh. Je dobrý pouze k tomu, že při ozdobování nádoby mohu ji otáčet, aniž bych obíhal okolo.

Důležitou povinností skauta je opravit chybu a nesetrvávat v bludu. Čekám to od redakce „Vatry“, a proto přátelům skautům sděluji své zkušenosti, abych jim uspořil zklamání. Mnozí viděli mé výrobky na výstavě „Díla“ u Topiče a ti uznají, že jsem oprávněn poradit.

Setrvačnický kruh musí být těžký, a proto se robí ze silné fošny a má být alespoň 2 metry v průměru. Má-li hrnčíř provádět obstojně svou práci, musí uvádět

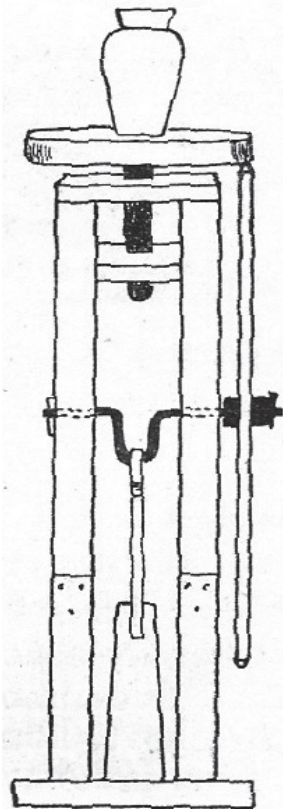
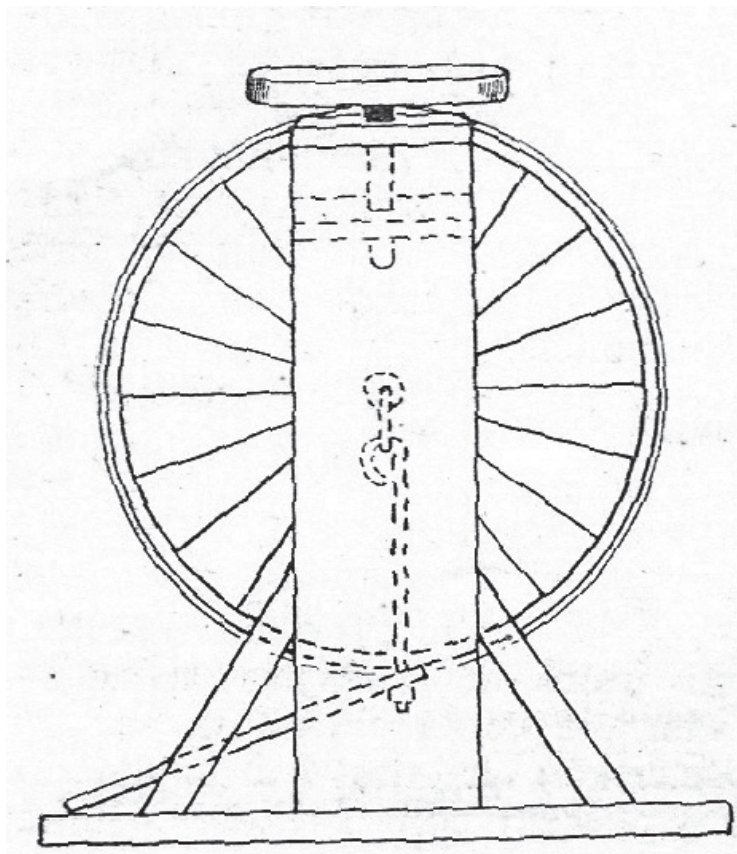
kruh v pohyb, aniž by se pohybovala horní část těla. To není možné při šlapacím kruhu, nýbrž setrvačnický je vodorovný a hrnčíř nad ním sedí tak vysoko, aby pouze špičkou nohy se dotýkal setrvačnicku, jehož pohyb zrychluje neb uvolňuje jemnými doteky. Proto má být bos, aby měl cit v noze. Hrnčířství na kruhu je umění. Ne každý se mu naučí a je třeba dlouhého cviku.

Dle mého názoru se však kruh pro skauta nehodí. Na jedné stránce doporučujete kamenné nástroje, na jiné tovární průmysl kruhový. Schvaluji prvé, kdežto druhé je jako skauting v automobilu. Skaut má dělat práce primitivní, aby spíše pochopil vývin lidské kultury a dovedl si jí vážit. Indián nemá hrnčířských

kruhů, jež jsou vynálezem kulturních národů asijských a afrických. Jedinými nástroji praobyvatelů amerických jsou ruce, lastura, tykev, kost, dřevo, provaz a smola. A přece vyrobili umělecká díla, před nimiž žasne svět. Radím vám, abyste si raději hleděli tohoto primitivního způsobu. Navštívíte-li mne, rád vám ukáži, co jsem se od Indiánů naučil.

Alberto Vojtěch Frič

Poznámka redakce. Rádi uveřejňujeme dopis cestovatele našeho. „Hrnčířský kruh“ přejali jsme z Hargreavea. S názory Fričovými se úplně ztotožňujeme. Pro tábor jistě nebude potřeba kruhu. Měli jsme na mysli skautskou dílnu ve městě.

Wičanhpi

Slovo hvězda nebo hvězdička může mít mnoho významů. V každém případě je to něco, co září a projasňuje vesmír nebo Zemi. Rádi bychom vám představili Wičanhpi, tedy Hvězdičku, která svítí pro své přátele, pro děti ve škole, ale také pro vás - je totiž šéfredaktorkou našeho časopisu.

Wičanhpi, jak dlouho jsi v Lize? Tak to já vím docela přesně.. od podzimu roku 1992. **Jak ses vůbec k woodcraftu dostala?** Prostě jsem začala chodit do Tussilaga. Tam jsem chodila od 11.zář 1988. Četla jsem foglarovky a podobně. Hrozně se mi líbil ten svět takový tý čistý morálky. Jsem asi jedinej člověk, kterýho znám, který přišel do kmene na základě vývěsky na tramvajové zastávce. Fakt. Pořád jsem četla jejich vývěsku, fotky a tak, a pak jsem přemluvila mámu, aby mě tam přihlásila. A zůstala jsem tam 13 let. **Každý má ve svém životě nějaký vzor, někoho, kdo ho hodně ovlivnil. Co ty?** V dětství myslíš? Tak to byly Rychlý šípy a Dva divoši. Zajímavý je, že to všechno byli kluci, což už jsem tenkrát cítila jako problém. No a když jsem přišla do Ligy, tak pro mě byly nedostizitelným vzorem Waštewin, Hota, Stařšina a Anpao. Pak jsem se těch

Foto: Tomáš Koubek - Okeya

vzorů „zbovila“ a řekla jsem si, že budu Wičanhpi. **Co, nebo kdo tě na tvé cestě stoupání na horu ovlivnil?** Tý brd'o. Spíš, co mě nejvíc ovlivnilo. A to byl ohnivecký kurz. Osobnost Anpao, která byla jako ten učitel, který tě někde nasměruje a pak je už na tobě hledání vlastní cesty. Taky mě moc ovlivnila a nasměrovala Prázdninová škola v Lipnici. Jela jsem tam s tím, že jsem nikoho neznala a chtěla jsem poznat, na co stačím a na co ne. Jela jsem tam jako Kateřina a byla jsem zvědavá, jaká ta Kateřina bude. Bylo to moc zajímavé setkání, hodně jsme si tam hrábli na dno sil. Potkala jsem tam úžasný lidi. Zase odjinud, než z té wood-

crafterské rodiny, což si myslím, že bylo fajn. Všichni něco uměli a všichni se tam vzájemně potřebovali, což bylo super.

Odjinud. Ty jsi byla dost někde v cizině. Vnímám jsem tě jako holku, která se vzdyc-ky někde objevila na pár dní a zase zmizela. Tak jak to s tebou bylo? Já jsem po vejšce nejprve byla devět měsíců ve Státech, kde jsem „opeřila“ a pak jsem byla dva a půl roku ve Francii, kde jsem dělala něco podobného – chůvu, což není úplně totéž :-). **Napadá mě logická otázka, jestli mluvíš francouzsky?** No mluvím... **Tak mi něco pověz. A jak to budeš psát?** (smích) **Ty jsi jela**

Fot. Tomáš Koubek – Olejja

až po studiích. Vystudovala jsi učitelství pro první stupeň. Vnímáš taky to, že v lize je spousta učitelů? Vnímám a nepříjde mi to moc divný. Rád se chlubím, že mám kamarádku, která vyhrála ve Francii soutěž v rychlopletení. Tak jak to bylo? Jéje, to jsem čekala. (smích) Tak jak to bylo? Koupila jsem si ve Francii jednou noviny a na stránce 27 jsem se dočetla, že je mistrovství Francie v rychlopletení. A přišlo mi to tak srandovní, že jsem si řekla, že na to musím jet. Bylo to asi hodinu od místa, kde jsem bydlela. Ten rok jsem byla šestá a druhý rok mi už poslali pozvánku a to jsem byla druhá. Napadá mě, že jsi jedna z mála holek, co

znám, která ráda plete, vaří a tak. Kde se to v tobě jako vzalo? To vaření jsem si našla sama a ruční práce mám z rodiny. Babička pletla jako ďas, šilo se, háčkovalo. Moc mě baví lidový řemesla. Vždycky jsme vymetali skanzeny, naučila jsem se drátkovat a tak.

Nedávno se zrodilo první číslo Woodcraftu. Jak to přišlo, že ses rozhodla dát k dispozici své síly právě pro něj? Bizoní vítr se mi vždycky líbil, vždycky mě bavilo ho číst. Už v oddíle jsem vydávala oddílový časopis, jako dítě jsem si pořád psala nějaký deníky atd., a tak k tomu psanému slovu vztah mám. Pak jsem léta dělala pro BV korektury a nějaké rubriky a pod. A tím, že

už nevedu děti, jsem po návratu z Francie měla nějaký čas, a tak jsem do toho šla. Přijde mi, že být redaktorkou ligového časopisu je činnost veskrze neoblíbená, ale každý by chtěl, aby se toho někdo ujal. Podle mě to chce člověka, který bude trochu manager a trochu bude honit lidi a trochu s nimi vyjde, aby z nich ty články vymámil a vycházelo mi, že na to asi mám a že mě to bude bavit, že to bude obnášet tu komunikaci s lidma, což se mi taky líbí. Musím říct, že mě to zatím baví.

Jak vnímáš ohlasy na první číslo Woodcraftu? Lidí to vesměs chválejí a přitom každý něco jiného, což mě utvrzuje v tom, že touto cestou asi ano. Vlastně bych chtěla, aby se každému líbilo něco. **V současnosti jsi členkou kmene Drum Bun. Jak k tomu došlo?** Když jsem byla v Tussilagu a v ohníveckém společenství Midewiwin, tak jsem si říkala, že až nepovedeme děti, tak že určitě dáme dohromady jako dospěláci kmen. A v roce 2001, kdy jsme předali Tussilago, nastala ta situace, a tak jsme si řekli, že kmen založíme. Na prvním výročním sněmu v roce 2002 jsme se usnesli, že každý další sněm bude na nějaké významné hoře našeho pohoří. Takže další byl pod Sněžkou, pak na Pradědu a tak dál. A to proto, až budeme v důchodu, abychom šli na Říp. To je takový náš sen. V šedesáti sněm na Řípu. **To sněmujete opravdu přímo na vrcholu?** No, kousek od něj. Například na Lysé hoře asi kilák a půl od vrcholu. (Doufám, že to Hochočka nebude číst). **Díky a přeju hodně nadšených čtenářů.**

Jan Bejček – Divous

Jablečný salám

aneb pochoutka do nepohody i pro vegetariány.

Co budeme potřebovat:

Jablka v libovolném množství

Cukr, cca 100 g na kilo jablek, jinak dle chuti

Ořechy

Skořice

čokoláda na obalení, ale není nutná

Jak budeme postupovat:

Jablka oloupeme, zbavíme jádřinců a nakrájíme na přibližně stejně malé kusy (osminy). Nasypeme je do hrnce a pod pokličkou dusíme. Pokud se přichytávají, můžeme je trochu podlít vodou. Za občasného míchání dusíme tak dlouho, až vznikne hmota bez kusanců. Přidáme ostatní ingredience a už bez pokličky za častějšího míchání vaříme až je hmota hustá. (Asi 20 minu, ale hodně záleží na vodnatosti jablek.) Hmotu přemístíme v rovnoměrné vrstvě na plech (s pečícím papírem) a necháme v teple pořádně proschnout. Po několika týdnech (asi po měsíci) je salám hotový a můžeme ho nakrájet. Jednotlivé dílky je možno obalit v čokoládě.

Vodácká holka

Interpret/autor: Samson & spol.

D Emi G A
1. Když vlny se valí a peřeje řvou

D Emi G A
a šutry z nich civí jak sůvy,
D Emi G A

loď praská a umrlčí zvon bije tmou,

D Emi A D
tak řekni, kdo pomoct ti umí.

Hmi F#mi G D
Kdo pádlem jen kmitne a převrátí loď,

Hmi F#mi A D
pak ječí jak staženej z kůže,
Hmi F#mi G D

že ty jseš ta atrapa, ty jseš ten cvok,
E A

co za každý cvaknutí může.

2. Je pěkná jak ráno a voní jak les,
když na dřevo u ohně hrává,
je zrádná jak kočka a věrná jak pes,
ta holka, co při tobě spává.

G Hmi A D
R: Tu vodáckou holku si navěky nech,

G Hmi A D
netop ji, nezaháněj,

Emi Hmi F#mi Hmi
svou víru, svou sílu, svý štěstí i pech,
Emi D E A

svý strachy, svý prachy, svůj poslední dech
D Emi A

jí poctivě odevzdávej
D Emi G A D

a lásku za lásku dávej.

3. Kdo připálí rejži a přesolí čaj,
kdo sůl nechá v posledním kempu,
kdo ráj změní v peklo a peklo zas v ráj,
kdo zná všechny písničky trempů.

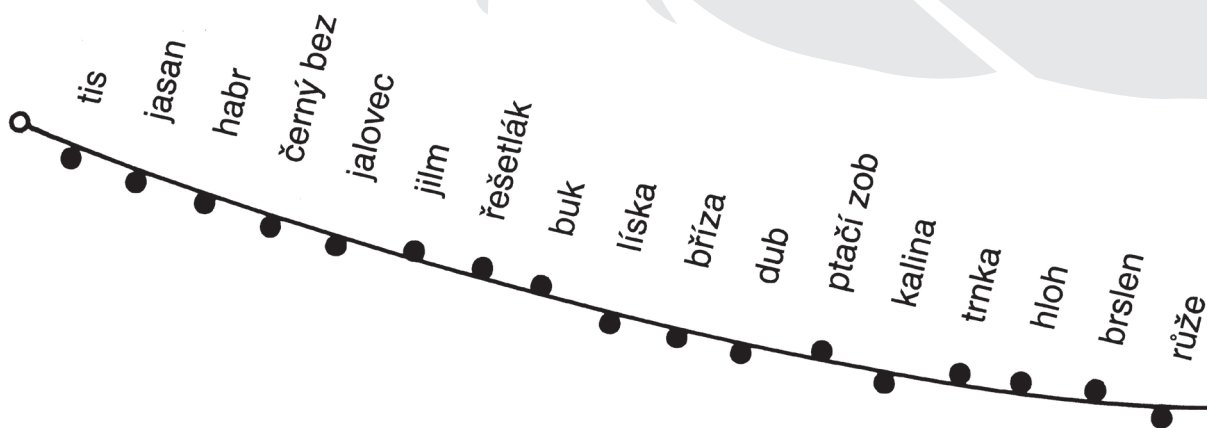
Kdo přeje ti štěstí a kope ti hrob,
kdo sladce hned šeptá, hned vříská,
a koho bys roztrh' a praštil a kop'
a po kom se celý den stýská.

4. Až vlasy nám odbarví nebeskej král
a vrásky nám počmáraj' kůži,
svý holce dej pusu a řekni "jdem dál"
a na pádlo polož jí růži.

R:

Zálesácký žebříček a zálesácká kladinka

Nebudu psát o moderním sousoší, ale o pravěkém umění rozdělání ohně křesáním dvěma kameny. Tuto techniku znali snad již naši předkové v mladším paleolitu (40–10 tisíc let př.n.l.).

Na táboře na Kosím potoce v létě 2008 jsme si mohli zalézt a zabal ancovat na dvou zálesáckých překážkách. Na provazovém žebříčku od Sokolů a na Bédově kladince. Nabízíme vám návod na jejich výrobu, abyste jimi mohli opatřit svou klubovnu či své vlastní tábořiště.

K výrobě žebříku jsou potřebné rovné kusy dřeva, prakticky větve o průměru 4–6 cm a délce asi 60 cm. Když vzácněji seženeme silnější část kmene, rozšípneme ji a opracujeme, dřevo pak nebude mít takovou tendenci k praskání. Při vyhledávání materiálu se můžeme mnoho dřevin naučit

znát (činy 2L2, 2L3, 2L4) a třeba si vytvořit i pěknou sbírku dřevin (čin 2L7). Vybíráme dřeviny s pevným, houževnatým dřevem. Náš žebřík má sedmáct příček zhotovených výhradně ze dřev našich domácích stromů a keřů (a to se tam už nevešly příčky ze švestky, jeřábu...).

Při shánění dřeva ovšem nesmíme v přírodě škodit! V první řadě se podívejme po vhodném materiálu tam, kde se klučí nějaké křoviny (na mezích, kolem cest, kolem tratí), kde se kácí a zbývají (a pálí) větve. Když uřízneme v houští z náletu kmínek plevelného akátu, břízy či jasanu, když v křoví vyřízneme

kmínek černého či červeného bezu (které jsou lesní buňení), když uřízneme kmínek v lískovém houští, nic se nestane. Nikdy ovšem nemůžeme vzít pilu na mladý stromek, který roste na pro něj vhodném stanovišti!

Mějme oči otevřené i ve městě. V každém parku i mezi paneláky se musí prořezávat keře a stromky, které se příliš rozrůstají, zasahují na cestu, přerůstají přes plot. Tak můžeme sehnat i velmi kvalitní, pevná dřeva, jaká poskytují třeba šefík, zimolez tatarský, kalina, tis (v přírodě, samozřejmě, přísně chráněný!). Strmé svahy nadjezdů silnic i lávek pro pěší a cyklisty se osazují

cizokrajnými dřevinami, které mají některou z vlastností vhodných pro ten účel: dobře zpevňují svými kořeny svah, jsou odolné vůči znečištění, dobře snášejí zasolení půdy. Tak se můžeme seznámit s rakytníkem řešetlákovým a hlošinou úzkolistou (mají tmavohnědé dřevo), s netvařcem křovitým (z listů se dá vyrobit modré barvivo).

Dřevo je dobré nechat vyschnout. Čela větví můžeme zatřít zbytky nějakého laku či emailu, nebude tolik prskat. Když se dáme do vlastní výroby příček, kůru strhneme pořizem, povrch stačí opracovat zhruba rašplí a smirkovým papírem. Uřízeme přesnou délku a opracujeme koncovy. Příčky ničím nenapouštíme, nenatíráme.

Příčky jsou dlouhé 54 cm, v průměru mají 4–6 cm, na koncích jsou v délce 4 cm zúžené na

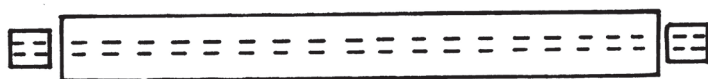
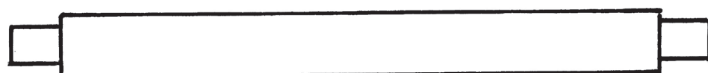
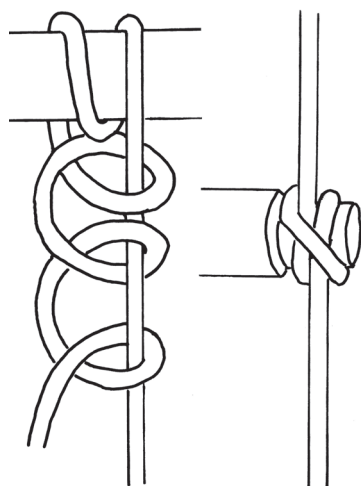
průměr 3 cm. Na sedmimilimetrovou horolezeckou šňůru jsou příčky uchycené lodní smyčkou (hned máte počin do činu 3Z1), což umožňuje v případě potřeby jejich snadnou výměnu. Vzdálenost os příček asi tak 23 až 20 cm (v menší vzdálenosti na horním konci žebříčku). Na začátku jsou příčky slabší, pak i nějaká dost tlustá. Příčky mohou být v lodní smyčce „zavěšené“ (šňůra přichází shora), nebo lodní smyčkou „podložené“ (šňůra přichází zdola). Ty uvázané druhým způsobem se „viklají“, lezení po nich je obtížnější. Tloušťka i způsoby zavěšení se střídají. No a ve třech čtvrtinách je vrchol sestavy – protáčivá příčka. Ta se nejnáze udělá z kmínku černého bezu. Ten má uprostřed dutinu vyplněnou měkkou duší, tu vytlačíme a díra nám již vede dlouhý 16mm vrták, kterým díru jenom rozšíříme, abychom mohli příčku navléknout na 10mm ocelovou kulatinku. Střední část příčky je na kulatince zajištěna koncovkami udělanými také z černého bezu, ale v těch je odvrtná jenom 10milimetrová díra a koncovky jsou na kulatinku nazažené napravo tak, aby se střední část volně protáčela. Za protáčivou příčkou jsou pro zklidnění a jistější dokončení lezení zařazeny „zavěšené“ slabší příčky z toho nejpevnějšího dřeva. Pro odhad potřebné délky šňůry přidejte k délce žebříku na každou příčku

27 cm šňůry a po 60 cm na každý koncový úvaz.

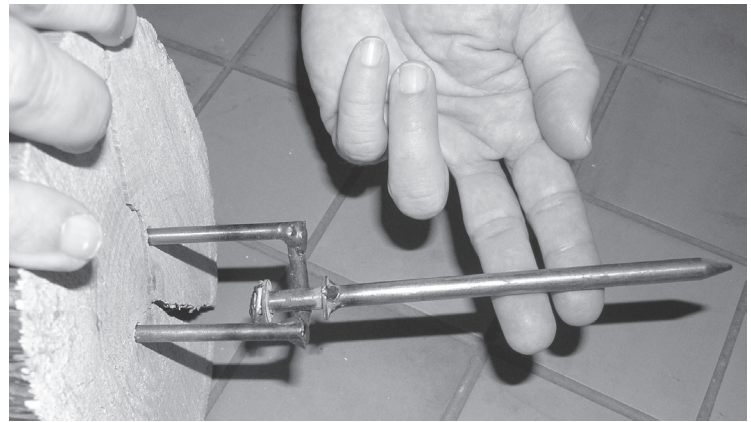
Na stanovišti je pak žebřík vyjatý lehce vzhůru. Nejnižší příčky tak, že se na ně menší děti vysadí a větší už nebudou škrtat koleno o zem (i když trochu skrčit nohy musejí). Na příčné břevno (mezi stromy v terénu), nebo na ocelovou trubku (v klubovně), je žebřík přivázaný loďkovým úvazem s několikerým ovinutím. Nevažte více se zatahující uzly, žebřík je třeba občas vypnout a tedy uzly snadno rozvázat.

No a můžeme lézt! Vést si záznaky výkonů. A dovádět. Dělat shyby (na jedné příčce čelně, nebo na dvou (o dvě příčky od sebe vzdálených) příčkách bokem (čin 1W2 vám nemůže uniknout). Zvednout kolena na prsa, zkusit přednos (alespoň jednou nohou). Zaháknout se v podkolení a zvedat se nahoru (takové „lepší“ lehy-sedy). Výmykem se dostat nahoru na žebříček

a koukat se na svět z výšky... Malé lezce vždycky někdo hlídejte! Ten, kdo přeleze přes protáčivou příčku, to už je opravdu borec.

Zcela jinak nás ovšem procvičí zálesácká kladinka. Ta musí být umístěna v terénu. Ta na Kosáku je udělaná ze tří kratších kmenů o délce 60–80 cm a průměru 25 cm, a dvou delších kmenů o délce 175 a 200 cm a průměru 20 cm. Ty tři kratší a silnější kmeny jsou položeny a zajištěny na zemi, ty dva delší a štíhlejší jsou protáčecí.

Vše je umístěno těsně za sebou v jedné linii. Fixní kulatiny jsou stabilizované dřevěnými kolíky a převázáním šňůrou. K zavěšení protáčivých kulatin v ose sestavy potřebujeme na každý protáčivý díl dvě sady kování, takže na celou sestavu celkem čtyři sady. Ložisko je ze šestimilimetrové ocelové kulatiny. Osička z desetimilimetrové kulatiny a asi dva centimetry od hlavičky má navařenou podložku. Konce kování jsou zahrocené, aby šly do kmenů snadno zarazit. Osička přijde, samozřejmě, zarazit do středu kmene. Hroty ložiska musíme zarazit tak, aby proti středu kmene vyšlo „véčko“, ve kterém se bude osička otáčet.

Prostě tak, aby ve výsledku byly středy kmenů v jedné ose.

No a můžeme začít po kladince přecházet, přebíhat. Zpočátku nemůže být opatrnosti nazbyt! Mějme na paměti, že nic nefunguje na světě tak spolehlivě, jako gravitace. A volně v ložiscích zavěšená kulatina je „jako živá“ (a natlouct si můžete dost nehezky). Na nohy doporučujeme mokašiny, v měkké botě lépe kladinku pod nohama vnímáte. Můžete to zkoušet pomalu a pečlivě vybalancovat, můžete to zkoušet rychle přeběhnout. Ten pocit, když to přejdete, stojí za to!

Vlastík Růžička

Moje šerpa

Už vážně nevím, kdy a proč jsem se rozhodl si ji vyrobit, takže se omezím spíš jen na technické záležitosti.

Co jsem věděl - je to červený cancour s přidělaným kolečkem. Musí se to nějak sepnout, aby to nevlálo jako utržený kšandy.

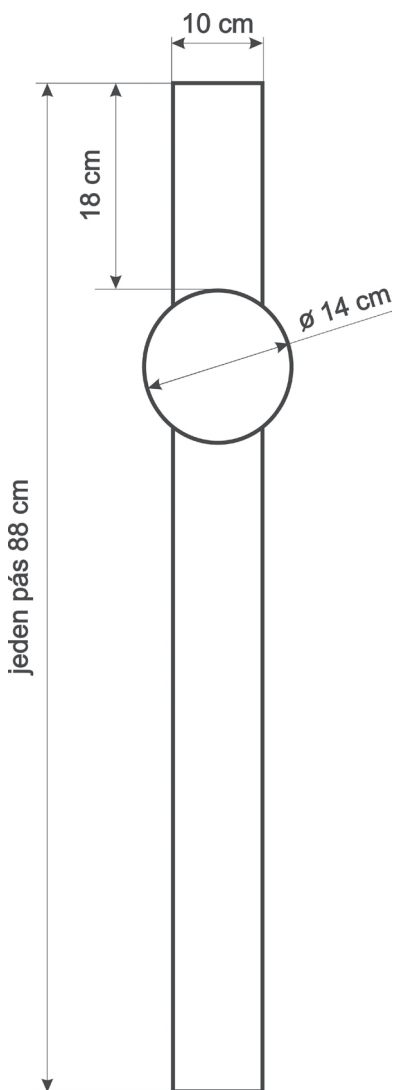
Je to z látky, takže nejdřív nějakou sehnat...nechci to dělat z flauše ani z nějakého filcu, protože se vytahují, cuckovatí

a nemám nervy tu pružnou látku sešívat. Vydal jsem se do obchodního domu Prior, kde jsem si mezi červenými látkami osaháváním vybral jednu sympatickou - pevnou, z jedné strany „mechovou“. Prodavačka mi prozradila, že se to jmenuje

dyftýn (podle vzoru fortýn, fiftýn, dyftýn).

Kolik koupit - to zaleží na vaší tyčkovitosti nebo trpaslíkovitosti. Já mám rozepnutou šerpu dlouhou 175 cm, šířka je 10 cm. Pro lepší využití látky je sešitá ze dvou stejných půlek.

Pruh látky jsem podélně přeložil a sešil, pak obrátil naruby jako neposlušnou ponožku. Kolečko na štít jsem vytvořil sešitím dvou kruhů průměru 14 cm. Protože jsem plánoval taky ho obracet naruby, nesešil jsem kolečka až do konce, ale nechal asi 4 cm skulinu. Tou jsem pak rval sešitá kolečka ven - to bylo trochu náročnější na koordinaci prstů, ale nakonec jsem to zvládl a zašil. To všechno jsem pak přežehlil, čímž jsem dosáhl požadované placatosti.

Teď bylo načase přidělat pera. Ale jak to pojmout, že. Viděl jsem pera vyšívaná bavlnkou - to na mne bylo moc práce a ještě bylo složité udržet tvar, velikost a tak. Nalepená pera z jelenice se mi nezdála zase dost reprezentativní, přece jen je šerpa slavnostní věc. Rozhodl jsem se pera vykorálkovat - má to několik výhod. Korálky nikdy nevyblednou. Neumažou se. Neodlepí. Drží tvar. A vůbec hezky vypadají. Hurá, jdeme do korálků!

Šerpu jsem dělal už jako majitel pár desítek per, proto jsem se rozhodl vyšívat pera na štít ještě před sešitím obou částí k sobě. Pera jsem skládal z 9 řad klasických seed beads. Tři řady černých, šest řad bílých, líný steh. U velkých činů ještě s oranžovým korálkem na vršku. Dlouhá jsou cca 2 cm. Do dyftýnu se vyšívá poměrně pohodlně, jel jsem skrz obě vrstvy látky. Důležité je dobře si místa na pera rozměřit, jinak vám to bude tancovat.

Po vyšití per na štít jsem obě části (štít a pruh) sešil a dovyšil pera na spodní část šerpy. Tam jsem řadil pera do čtyř řad, ale spíš z prostorových důvodů - příslušnost do jednotlivých světél jsem nectil.

Po vyšití per jsem už jen na spodku šerpy udělal díрку na perleťový knoflík (dejte si pozor, na který konec šerpy patří knoflík a na který dírka), přišil znak titulu vyříznutý z tlusté

ručně vydělané jelenice a bylo hotovo.

Třásně jsem nepřidával, spojení látkového výrobku s koženými třásněmi mne tahá za oči, ale to si každý udělá podle svého gusta.

Šerpa mne až překvapila, kolik parády za málo práce udělá. S korálkovými pery jsem spokojený, jednoduše se přidávají, hezky se po nich jezdí rukou.

Šerpa je sice trochu těžší, ale to ničemu nevadí.

Pokud bych ji chtěl ještě trochu vylepšit, místo nalepovacího symbolu titulu bych ho taky vykoráčkoval. U mne se zas tak často titul nemění a bylo by to hezky sladěné.

Tak, Kubo, Anče, hajnej, nestát, nekoukat, šerpu dělat!

Radek Kronika

Nebude-li pršet, nezmoknem

Počasí je téma, na které často sklouzneme, když už nevíme, o čem si dál povídat. Je to ale i jeden z důležitých faktorů, které ovlivňují náš život. V přírodě ještě víc, než ve městě. Určitě jste to zažili všichni. Večer na táboře uléháte do spacáků a nemůžete se dočkat druhého dne, naplánovaný máte totiž opravdu skvělý program. Už v noci vás ale vzbudí kapání na plachtu. Když potom ráno rozlepíte oči a pohlédnete na oblohu, její barva má k modré víc než daleko. A program se hroutí jak domeček z karet. Bylo by tedy asi celkem fajn, kdybychom uměli počasí předpovídat. Že bychom dosáhli kvalit profesionálních meteorologů je nepravděpodobné. Ovšem pro naše potřeby to ani není nutné. Nám bude stačit pozorovat okolí a vyrobit si jen takovou malou táborovou meteorologickou staničku.

Co prozradí vlaštovky a kouř?

Jakým směrem se počasí bude vyvíjet, člověka zajímá už dlouho. Proto se naši předkové bedlivým sledováním svého okolí snažili vyzpozorovat určité spojitosti mezi počasím a chováním zvířat a rostlin. Ostatně mnohé pranostiky a poučky jsou toho dokladem. Vědecké zkoumání tohoto dědictví sice některá moudra vyvrátilo, jiné zase ale ověřilo a vysvětlilo.

Není tajemstvím, že když vlaštovky létají nízko nad zemí, bude nejspíš pršet. Je to jedno z pravidel, které většinou platí.

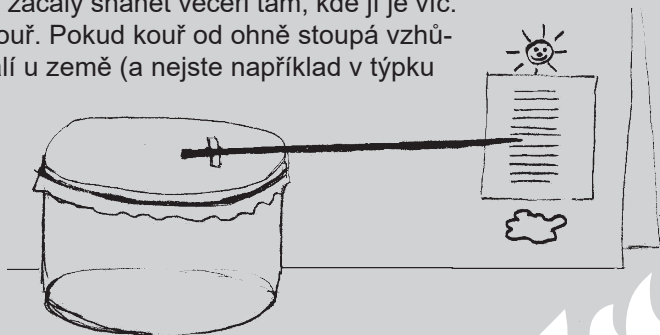
Neznamená ale, že by vlaštovky měly nějaké věštec-ké schopnosti. Vlastně

to ani nejsou vlaštovky, kdo předpovídá déšť. Ony

jen loví hmyz, jako obvykle. Blanokřídlý hmyz je citlivý na změny tlaku vzduchu, snaží se být stále v jeho stejné úrovni. A přechází-li tlaková níže (která obvykle přináší zhoršení počasí a déšť), kdy tlak vzduchu klesá, hmyz začne létat níž u země. A my potom sledujeme vlaštovky, které prostě začaly shánět večeři tam, kde jí je víc.

Dalším vyzkoušeným ukazatelem je kouř. Pokud kouř od ohně stoupá vzhůru, mělo by být hezky. Pokud se kouř válí u země (a nejste například v týpku se zavřenými chlopněma, počasí se pravděpodobně zhorší.

Pokud máte obavu, že na vašem tábořišti není dostatek vlaštovek a nevěříte kouři, nezoufejte. Můžete se spolehnout na barometr.

Víte, co to barometr je? Tedy jak funguje? Barometr je vlastně druh tlakoměru, měří atmosférický tlak, a proto se používá k předpovědi počasí. Jak už jsem zmiňovala dříve, při vyšším tlaku bývá jasno, když tlak klesá, můžeme očekávat změnu na počasí deštivé. (To platí v létě. V zimním období často zvýšení tlaku znamená vznik inverzí s nízkou oblačností, nastávají pochmurné dny, kdy si připadáme skoro jak cestou k rybníčku Brčálníku a často mrholí nebo slabě sněží.)

Když si tohle uvědomíme, můžeme si barometr sami vyrobit. Chcete to zkusit? Pokud ano, připravte si zavařovací sklenici, nafukovací balonek, obyčejnou gumičku, špejli, lepicí pásku, pastelky a čtvrtku.

Přes hrdlo otevřené sklenice pomocí gumičky připevněte napnutý balonek. Je potřeba, aby byl opravdu co nejvíc natažený, žádný lavor. Jednu stranu špejle naostřete (to bude ukazovátko), druhou potom pomocí lepenky připevněte na balonek. No a barometr je na světě. Teď už jenom naměřte na postavenou čtvrtku stupnici. Její střed bude v místě, kam ukazuje ukazovátko. Nahoru nakreslete třeba sluníčko a dolů mrak. Pokud se totiž špejlové ukazovátko bude pohybovat nahoru, bude hezky. Pokud bude klesat, nedá se očekávat nic pěkného.

A copak nám vyzvoní vítr?

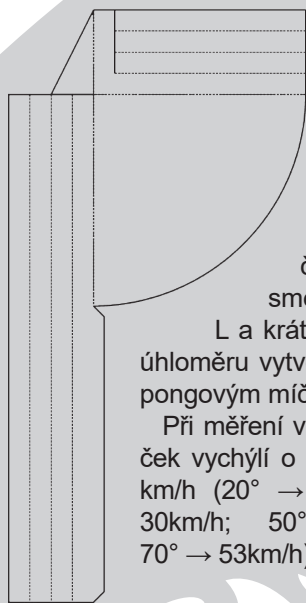
Na změnu počasí nás může upozornit i změna proudění větru. Jestliže se směr stálého větru začíná postupně měnit proti směru chodu hodinových ručiček, tedy doleva, bývá to často předzvěstí zhoršení počasí. Taková změna totiž souvisí s přiblížením brázdy nízkého tlaku vzduchu, případně s ní spojené atmosférické fronty.

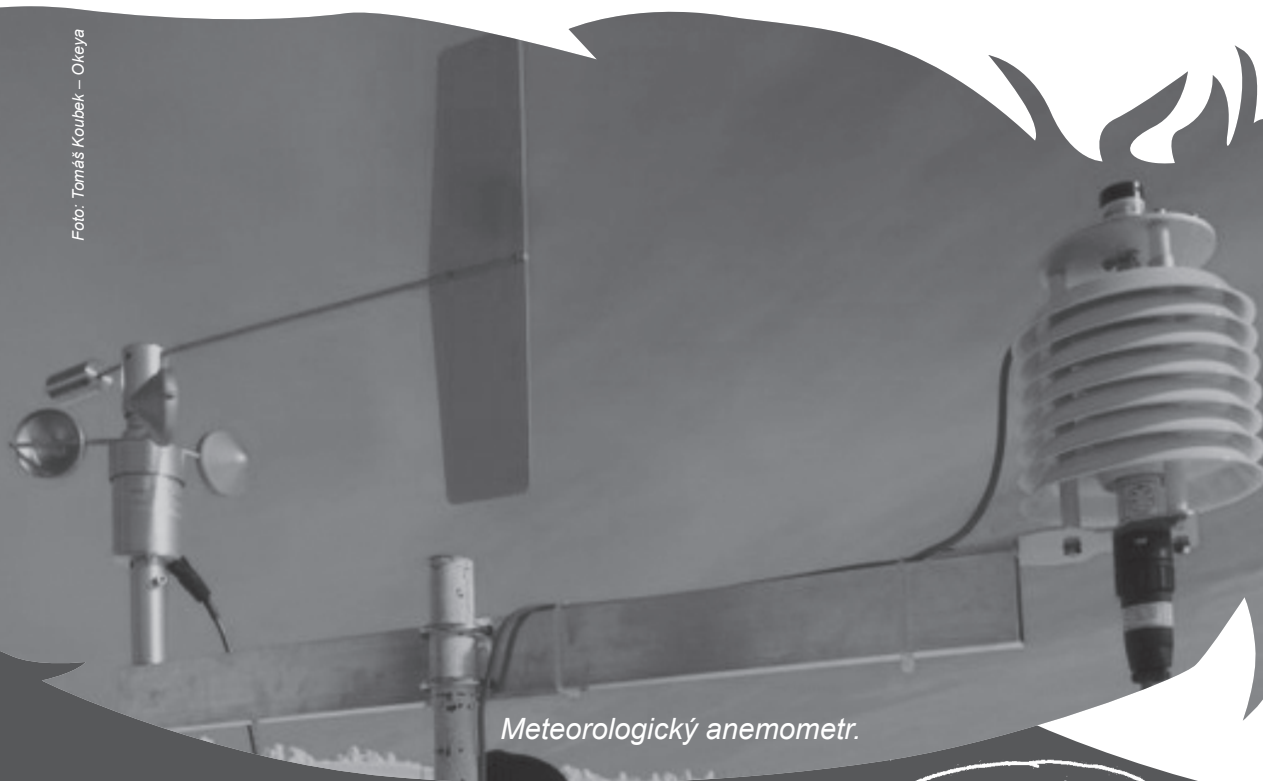
Někdy můžeme na obloze sledovat takzvaný stříh větru. Poznáme ho tak, že mraky putují třeba od jihu a nad ní se žene vysoká oblačnost od severozápadu. I tento stav počasí většinou znamená změnu k horšímu.

Přístroj, kterým se měří rychlost (a některými i směr) větru se nazývá anemometr. Rozhodnete-li se vyrobit si i ten, budete potřebovat předlohu z obrázku překopírovanou na čtvrtku velikosti A4, pingpongový míček a pevnou nit, nůžky, úhломěr a tužku.

Předlohu vystříhneme a podle plných čar nastříhneme. Přerušovaná čára potom naznačuje, kde a jak čtvrtku přehneme vždy do pravého úhlu směrem k sobě. Pokud jste skládali správně, vznikl vám rámeček do tvaru L a krátká příčka na zavěšení míčku. Do čtvrtkolové části musíte pomocí úhломěru vytvořit stupnici. A nakonec zavěsíte na malou příčku nit s pingpongovým míčkem.

Při měření ve volném prostoru se dá říci, že pokud se míček vychýlí o 10° , vane vítr o síle přibližně 13 km/h ($20^\circ \rightarrow 20$ km/h; $30^\circ \rightarrow 24$ km/h; $40^\circ \rightarrow 30$ km/h; $50^\circ \rightarrow 34$ km/h; $60^\circ \rightarrow 42$ km/h; $70^\circ \rightarrow 53$ km/h).

Meteorologický anemometr.

Srážkoměr

Pokud budete chtít svou meteorologickou stanici rozšířit o další přístroj, doporučuji dodat ombrometr (srážkoměr).

Ten je tvořený válcem s nálevkou. Nálevka by měla mít nějakou šikvou zachytnou plochu (obvykle se používá 0,05 m²). Pokud budete nálevku vyrábět třeba z uříznuté PET lahve, změřte si její zachytnou plochu. Úhrn srážek se totiž uvádí v ml(nebo litrech)/m². Pokud tedy znáte plochu, ze které jste srážky zachytávali, stačí jen změřit, kolik jich bylo.

Věřím, že tyto informace na táborech (a nejen tam) využijete. Pro případné zájemce o nějaké to Orlí pero ještě doplním, že činy týkající se meteorologie jsou z 2. světla (2G) a přístroje můžete využít k nejméně jednomu z nich.

Pokud se rozhodnete podělit s námi o záznamy vašich měření, fotografie vašich přístrojů nebo třeba popis toho, jak úspěšní jste v předpovídání byli, ráda vaše příspěvky zapojím jako druhé kolo do naší zkoumací soutěže.

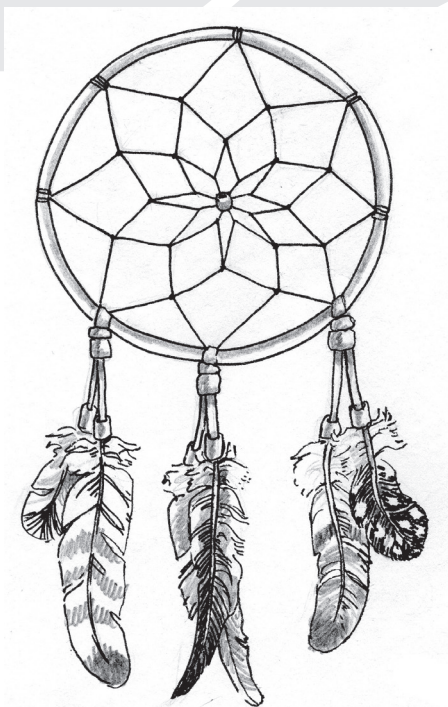
Věra Hadravová

Lapač zlých snů (Snové kolečko)

Ahoj, také se vám někdy stalo, že jste se probudili celí zpocení, s pocitem, že vás někdo pronásleduje? A pak jste si uvědomili, že to byl jen zlý sen? Je načase s tím skoncovat.

Dám vám návod, jak před nočními můrami uchránit sebe i své kamarády.

Vyrobte si lapač zlých snů. Před lety jsem jeden dostala od táty. A od té doby se všechny moje zlé sny zdají být o kapku lepší. Ale nikdy nezmizely úplně. Tak nevím, možná taťka při výrobě udělal nějakou chybičku. Ale s mým návodem se to nemůže stát.

Lapač zlých snů může být skvělým doplňkem v týpí, ale po-

kud věříte v jeho kouzelnou moc, jistě si ho pověsíte i nad postýlku u vás doma. Léto bez něj si už neumím představit. Teď si lapač vyrobím sama. Pojďte to se mnou také zkusit.

Najděte venku štíhlý vrbový prut a sloupněte z něho kůru. Pokud je čerstvý, půjde lehce ohnout do kruhu. Na koncích ho

seřízněte nožem, aby na něm po svázání nebyla boule. Přiložte konce k sobě a začněte prut omotávat proužkem látky nebo kůže. Stačí, když tátovi odtrhnete jako já spodní lem indiánské košile, co už moc nenosí. (Asi by o tom měl vědět.) Když máte omotané celé kolečko, začněte se sítí. Pomocí liščí smyčky (Prusíkův uzel) vytvářejte rovnoměrně oka po celém obvodu kruhu. Nechávejte je trochu volná. Když doděláte první řadu, pokračujte další navázáním uzlů vždy ve středu oka předchozí řady. Takhle byste měli mysticky vyplést čtyři kruhy. Nakonec střed utáhněte, a tím se z volných ok stane pavoučí síť na lapání zlých snů.

Doprostřed můžete přišít hezký korálek, peříčko...

Nakonec zavěste ještě kožené řemínky s peříčky a korálky, aby volně splývaly z lapače snů.

Indiáni věří, že ty špatné sny se zachytí v síti a ráno zahynou s denním světlem a ty dobré sklouznou po peříčkách přímo do vašich hlaviček. Tak ať se jim tam líbí. S modrou oblohou.

Kačka Divousová

Z táborových her Zálesáků Černá Pole

Malá ochutnávka z táborových her Zálesáků Černá Pole, předchůdců kmene Wallowa.

Táborové hry (také nazývané „etapovky“) dávaly našim táborům duši a každému šanci zažít úžasná „foglarovská“ dobrodružství... Jednotlivé etapy, o kterých se dnes zmíním, jsme hráli v čistě klukovském oddíle, ale snad budou dobrou inspirací i pro dnešní kmene a tábory, hrát je mohou určitě i holky!

První hra je z táborové hry motivované první cestou kolem světa vykonané mořeplavcem Fernao de Magalhaesem. Vlastní etapa začíná epizodou, kdy přátelští domorodci začnou udiveným námořníkům odvážet na svých malých člunech vše, co na lodích mořeplavců najdou...

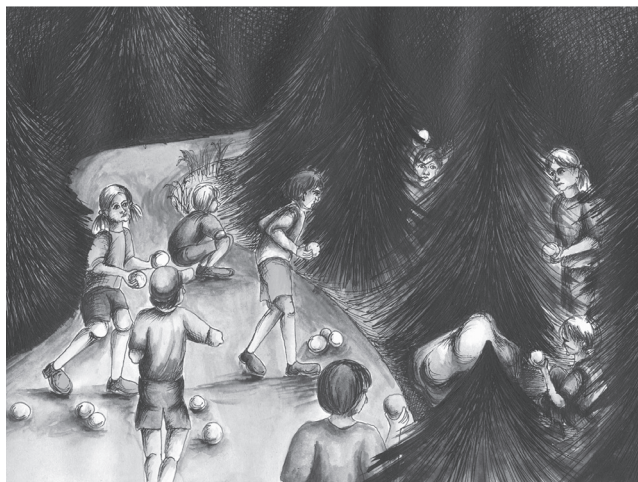
Je z dílny Milana Hubáčka a hráli jsme ji na táboře v Roháčích v roce 1977.

ZLODĚJSKÉ OSTROVY (hra na tábor pro 4 až 5 rodů)

Uprostřed tábora leží na malé trojnoze vlajka (šátek)/případně můžete na vašem táboře použít malý štít apod.

Během ostatního táborového programu se jí snaží jednotlivé rody ukořistit a vynést z tábora.

Pokud se jim to podaří a vynesou ji mimo tábor na ukryté místo a dalších 15 minut je nikdo nenajde, získají pro svůj tým 20 bodů, když se jim dokonce podaří dopravit vlajku na předem označenou a určenou metu získají 50 bodů. Ovšem každým pokusem dávají šanci bodovat soupeřům. Rod, který hlasitým zvoláním nahlásí „krádež“, získá 5 bodů. A pokud jsou nositelé vlajky dopadeni, získávají všichni jejich soci 10 bodů, zatímco jako dopadení mají nulu!!!

Je to vlastně jednoduché, vyčihnete si, kdy vás nejlepší běžci soupeřících rodů nemohou ohrozit (zrovna zasedli, vy-víte-kde) a zaútočíte... Chytnete vlajku do ruky a je na vás, zda jste si skrytě připravili štafetu až k metě nebo spoléháte na vlastní síly - už vás prostě nesmí dostihnout!

Naopak vždy určíte jednoho, kdo za vás hlídá, nejlepší běžce pošlete naoko „zasednout“ a lákáte své soupeře do pastí zdánlivou nepozorností... Chytí se?

Mezitím běží ostatní táborové aktivity a nikdo se z ničeho neulívá.

U nás Ličon se sebranou vlajkou vběhl do stanu a za ním do toho malého podsadačku dalších deset pronásledovatelů, mezitím již Tambo startoval za stanem, vlajku mu brácha prostrčil odepnutou plachtou...I tak byl dopaden... Naše družinka se zase pokoušela večer projít přes hlídky obstoupivší nahusto celý tábor... Nápad, jak to udělat, přišel pozdě, a tak vám jej neprozradím, možná na něj přijdete sami při vlastní hře.

Ještě malé doporučení z vlastní zkušenosti - odměňte bodově i toho, kdo soupeře doběhl, případně našel v časovém limitu (například dalšími 10 body), i když se na pronásledování podílí všechny týmy.

Druhá hra je také z dílny Milana Hubáčka, zde už jsem však již nebyl aktivním hráčem, ale podílel jsem se na jejích pravidlech i vlastní realizaci v roce 1985 na Broumovsku. Táborová hra byla motivována příběhem bělošského chlapce adoptovaného lesními indiány popsaneho v románu Anny Jurgenové –Modrý pták.

PORÁŽKA GENERÁLA BRADDOCKA (bojová hra na tábor pro 4 až 5 rodů)

Úkolem družiny-rodu je projít stanoveným úsekem členitého území po stezce, kde jsou někde na vhodném místě ukryti ostatní hráči. Rozhodčí jde před soutěžícím rodem a ten jej následuje v odstu- pu 5 až 12 m – nejdou tedy zbytečně roztaženi (pří-

padně jde za nimi druhý rozhodčí).

Úkolem ukrytých hráčů (indiánů) je vyřadit co nejrychleji hráče na cestě (bílé vojáky) ze hry, a naopak .

Bojuje se papírovými koulemi, případně tenisáky (každý hráč jich má pět), ty se sbírají až po hře, takže každý může hodit jenom tím, co si nese (5x). Zasažený hráč je vyřazen (sedne si a nikdo po něm již nehází, také on sám do hry nezasahuje).

Čas začíná běžet válečným výkřikem ukrytých indiánů nebo poplašným signálem vojáků na cestě, pokud z cesty objeví ukryté protihráče a běží do vybití posledního hráče na cestě nebo posledního z ukrytých. Měří jej rozhodčí, který šel před hráči-vojáky. V případě že k jejich vybití nedojde, počítá se počet nevybitých na cestě a vybitých ukrytých...

Hra pokračuje po vysbírání a přerozdělení hracích koulí tím, že se indiáni odejdou ukrýt někde dál po cestě, kterou teď bude procházet další rod a tak dále, až se všichni vystřídají v roli vojáků.

Hráči v roli vojáků z boje neutíkají a bojují z cesty, rovněž indiáni ze svých pozic neustupují. Další řeší rozhodčí svými pokyny.

Hodnocení hry:

Hodnotí se výsledek rodu v roli vojáků.

1.Výhra nad „indiány“/pokud se to povede více rodům pak rozhoduje, zda získaly „výhodu“ za poplašný signál/nebyli přepadeni nečekaně/, dalším kritériem je čas.

2.V případě, že jim zůstane někdo nevybitý, ale nevybijí všechny „indiány“, rozhoduje počet nevybitých „vojáků“, poté počet vybitých indiánů, dále „výhoda“ za poplašný signál, poté „výhody“ za každého vybitého náčelníka rodů v roli indiána, věk vybitých indiánů atd.

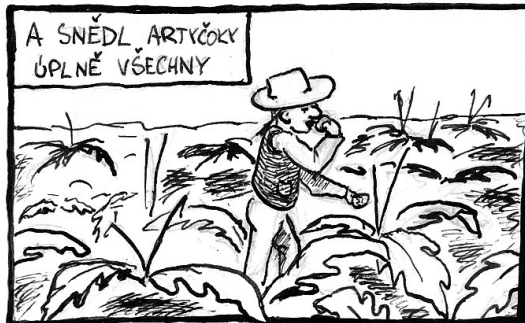
3.V případě porážky všech „vojáků“roz- hoduje získaná „výhoda“ za poplašný sig- nál, poté čas, po který se na cestě bránili.

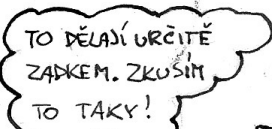
Pokud nabídnutou ochutnávku využijete, budu se těšit na vaše zkušenosti a přeji vám tábor plný vydařených her a pěkných zážitků...

Wikki – Vladimír Levinský

IKTÓMI A ARTYČOK

VŠECHNY PŘEKONAL

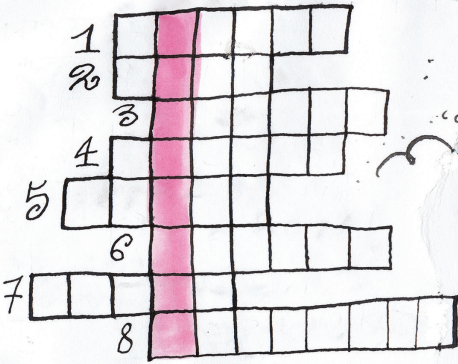

Woodcrafterské cvičení bystroti, poděpicovosti a otevřenosti hlavy

Hlava není jen na čelenku

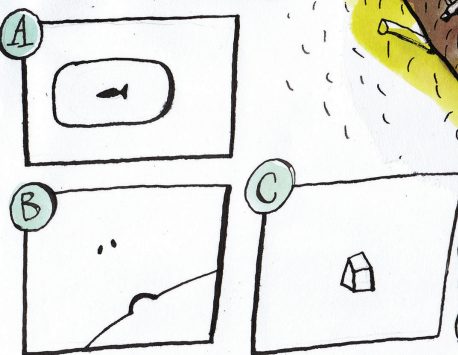

1. Urči správně autory všech obrázků a tajenka ti vyjeví své tajemství - jméno literární postavy

2. Rychlá věverka je velký neporádník, pomůžeš mu najít luk a šípu?

3. Poznáš co je na obrázku? řešení pod obrázky

- A BOHATÁ SARDINKA VE SVĚ SOUKROMÉ KRABIČČE
- B KOMÁŘ PŘEDVADÍ PŘÍTELKYNĚ SVĚ NEJNOVĚJŠÍ DÍLO
- C TENISOVÝ MÍČEK - ZMETEK

4. Dokážeš zavít jako Sahal?!